

Gramexpress

2/11

ESITTÄVIEN TAITEILIJOIDEN JA ÄÄNITTEIDEN TUOTTAJIEN TEKIJÄNOIKEUSYHDISTYS GRAMEX

Taustamusaa
biisikaupasta 18

Maria Ylipää
täynnä energiaa 22

Päivä
tekijänoikeutta 26

Terhi Kokkonen

muusikoksi vahingossa

8-12

nän

ARNE WESSBERG

Syntyi 26.2.1943 Vaasassa

Perhe vaimo, kaksi lasta ja viisi lastenlasta

Työura ja tärkeimmät luottamustoimet

Toiminut mm. toimittajana, TV 1:n ja TV 2:n johtajana, Yleisradion toimitusjohtajana, Kolmostelevisiön hallituksen puheenjohtajana, Euroopan yleisradiouniön (EBU) puheenjohtajana, Nokian hallituksen jäsenenä, International Institute of Communicationsin (IIC) puheenjohtajana, hallituksen jäsenenä ajatushautomo Magmaassa sekä NetInsight Ab:ssä

Harrastukset "yhteiskunta" ja kuntoilu

Hyvitysmaksun selvitysmies Arne Wessbergin toimeksianto oli selvä: hänen tuli tehdä "ehdotus vaihtoehtoisesta järjestelystä" nykyiselle yksityisen kopioinnin hyvitysmaksulle.

Vaihtoehtomies

► **Montako levyä sinulla on?**

– Levyjä on riittävä määrä.

Soitatko jotain tai oletko ollut jossain yhtyeessä?

– Lahjat eivät riitä minkään instrumentin soittamiseen.

Tunnet hyvin luovaa alaa, missä kaikessa olet ollut mukana?

– Olen Kamariorkesteri Avantin hallituksen puheenjohtaja, tuotantoyhtiö City-portal Ab:n hallituksen puheenjohtaja ja Askon Säätiön hallituksen jäsen. Olen myös ammattikorkeakoulu Arcadaa ylläpitävän säätiön hallituksen puheenjohtaja; Arcadallahan on elokuva- ja televisioalan koulutusta.

Miten nopeasti odotat selvityksesi ehdotusten toteutuvan käytännössä?

– Toteutusaikataulu on nyt tietenkin hakuksessa, kun maahan on vaikeuksia muodostaa poliittista hallitusta. Tarvittavat lainmuutokset ovat nopeastikin hoidettavissa ja sitten toteutus on riippuvainen uusien taajuusalueiden käyttöön oton aikataulusta.

Miten sinusta pitäisi arvioida, mikä on kohtuullinen korvaus laillisesta kopioinnista?

– Reilun korvaustason määrittäminen tapahtuu osittain historiallisen tiedon varassa ja osittain arvioiden yksityisen laillisen tallentamisen kehitystä.

Osaatko pukea tätä euroiksi tai prosentiksi?

– Korvaustason tulee olla reilu. Tämän määrittäminen on yhteiskunnan tehtävä, kun alaa on kuultu.

Ensisijainen esityksesi on, että laitemaksusta luovuttaisiin ja hyvitys maksettaisiin viestintärahostosta.

Mistä raha tulisi tähän rahastoon?

– Viestintärahostoon kohdennettaisiin ne varat, joita yhteiskunta kerää, kun luovuttaa uusia taajuusalueita käyttöön.

Mitkä olisivat tämän mallin edut?

– Tämän mallin edut nykyiseen verrattuna olisivat mahdollisuus vakioida hyvitysmaksu yhteiskunnan määrittämälle reilulle tasolle, yksinkertainen keräysjärjestelmä ja irrottautuminen hankalahkosta laitekohtaisten maksujen määrittämisestä.

Ellei viestintärahostoa syntyisi, miten hyvitys silloin mielestäsi pitäisi hoitaa?

– Ellei viestintärahostojatus toteudu, on mahdollista yrittää määrittää hyvitysmaksu osana valtion tulo- ja menoarviota, mikä lienee hankalaa tiukkojen budjettiraamien aikana, tai kehittää nykyistä laitekohtaista järjestelmää. •

Haastattelu LAURI KAIRA
Kuva SAARA VUORJOKI

Kesä on festivaalien aikaa

Kesäfestivaalit kuuluvat kiinteästi Suomen suveen. Lukemattomilla paikkakunnilla järjestetään erilaisia tapahtumia.

Viime kesän suurimpia tapahtumia olivat myytyjen lippujen mukaan laskien Helsingin juhlaviikot (103 713 lippua), Pori Jazz (60 000 lippua), Savonlinnan Oopperajuhlat (50 338 lippua), Seinäjoen Tangomarkkinat (34 533 lippua) ja Kuhmon Kamarimusiikki (32 603 lippua). Jos katsotaan muutakin kuin maksavaa yleisöä,

viiden kärkeen kiilaavat mukaan Kotkan Meripäivät ja Puistoblues.

Finland Festivalin tilastojen mukaan sen edustamiin runsaaseen 80 kesätapahtumaan myytiin viime kesänä lippuja 750 873. Se tarkoittaa monen prosentin nousua edellisvuoteen verrattuna.

Näiden festivaalien kokonaisyleisömäärä oli lähes kaksi miljoonaa. Tällaiset luvut ovat Suomen kokoisessa maassa suuria – etenkin kun muistaa, että näiden lisäksi meillä järjestetään suunnaton määrä pienempiä tapahtumia.

Festivaalien merkitys alueittensa taloudelle on suuri. Ne tuovat paikkakunnalle matkailijoita. Kesä tuottaa merkittävän piristysruiskeen festivaalikaupunkien yrittäjille.

Vähintään yhtä paljon festivaalit rakentavat oman paikkakuntansa imagoa. Jokainen ymmärtää, mitä kulttuuritapahtumat ovat tehneet Savonlinnan, Porin, Seinäjoen ja Kuhmon kaltaisten kaupunkien mielikuvalle.

Suurten festivaalien talous on mielenkiintoinen ilmiö. Tuloista 70 prosenttia tulee lipunmyynnistä ja sponso-

reilta, 30 prosenttia kuntien, valtion ja erilaisten säätiöiden tukena. Kiinteät palkkakulut ovat vain 10 prosentin luokkaa, eli tapahtumien pysyvät organisaatiot ovat varsin kevyitä. Sen sijaan tilapäisiä työntekijöitä palkataan paljon, ja talkootyöntekijöillä on korvaamaton rooli festivaalien onnistumisen kannalta. Talkoolaisia on mukana useita tuhansia vuodesta toiseen.

Kesätapahtumat ovat hieno piristysruiske monen kunnan elämässä. Ne eivät olisi mahdollisia ilman hienoja taitelijoita, kuntien, valtion ja sponsorien panosta, pyyteettömien talkoolaisten työtä ja tietenkin yleisön jatkuvaa mielenkiintoa.

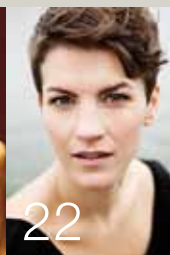
Lämmin kiitos kaikille niille, jotka tekevät tämän hienon supisuomalaisen suvi-ilmiön mahdolliseksi!

”Kesätapahtumat ovat Suomelle piristysruiske.”

PS. Hallituksen ”Kulttuurin tulevaisuus”-selonteon mukaan kulttuurin ja tekijänoikeuden osuus Suomen talouden arvonlisäyksestä on vaihdellut välillä 3–4 prosenttia, ja ne työllistävät jo nyt yli 4 prosenttia työvoimasta. Hyvät päättäjät, tällaisen kasvupotentiaalin edistämiseen kannattaa panostaa. ●

KUVA SAARA VUORJOKI

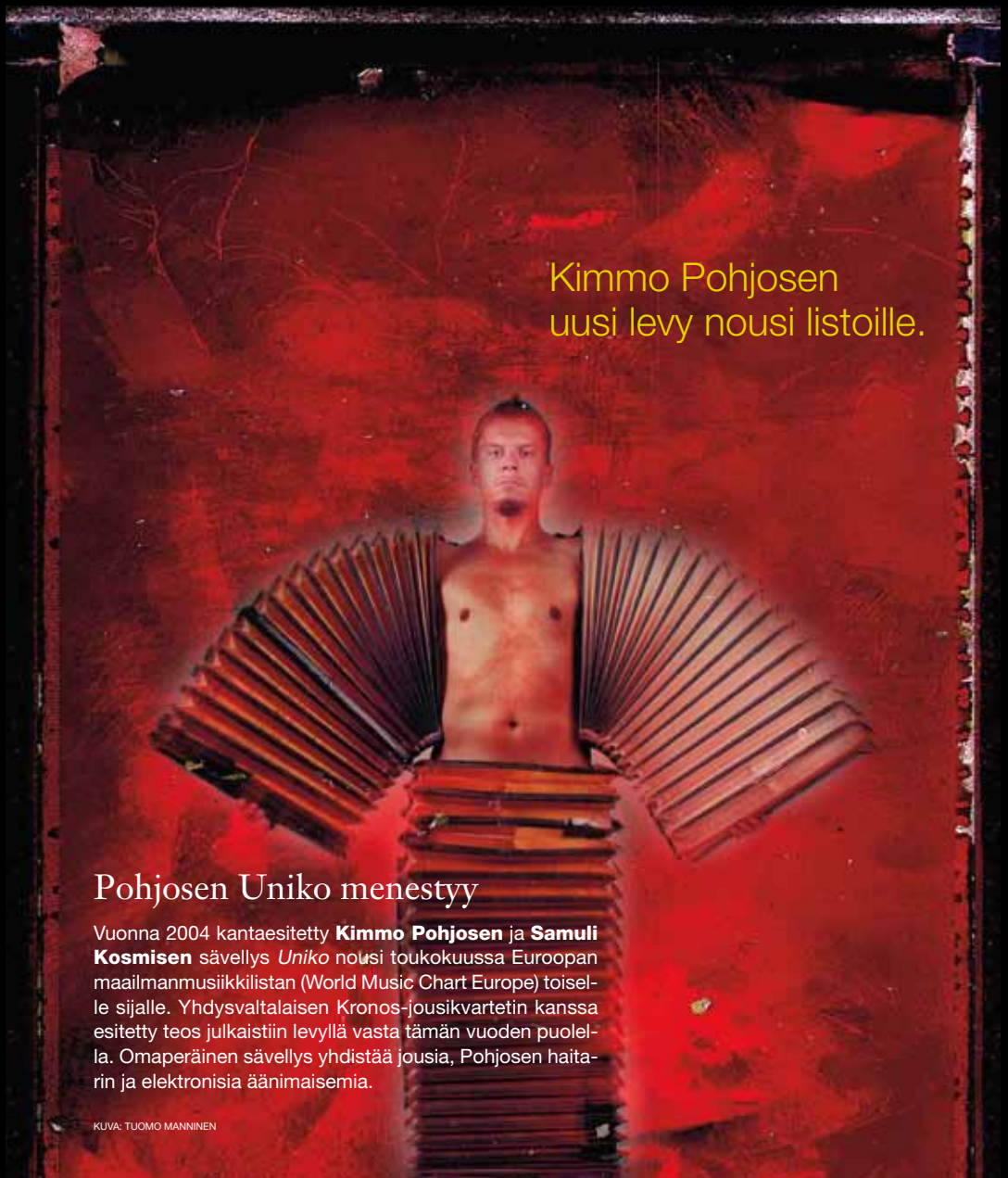
Gramexpress Pieni Roobertinkatu 16 A, 00120 Helsinki, puh. (09) 6803 400, www.gramex.fi **Päätoimittaja** Lauri Kaira
Toimitusneuvoston puheenjohtaja Risto Ryti
Toimitussihteeri Anu Karlson **Ulkoasu ja taitto** Helena Kajander
Osoitteenmuutokset gramex@gramex.fi
Ilmestyy 4 kertaa vuodessa, 22. vuosikerta **Julkaisija** Gramex ry
ISSN 0787-6564 **Painos** 48 000 kpl **Kirjapaino** Forssa Print 2011

Kannessa Terhi Kokkonen. Kannen kuva: Saara Vuorjoki

sisältö 2/11

- 2 Hän / Arne Wessberg
- 3 Pääkirjoitus / Lauri Kaira
- 4 Alkusoitto
- 7 Rytinää / Risto Ryti
- 8 Terhi Kokkonen: Muusikoksi vahingossa
- 13 Korvauksia kotimaiselle musiikille
- 14 Välisoitto
- 15 Asiakasinfo
- 16 Korvaukset ulkomailta
- 18 Taustamusaa biisikaupasta
- 21 Soolo / Anne Taskinen
- 22 Maria Ylipää: Wickedistä ABBAan
- 26 Päivä tekijänoikeutta
- 29 Pykäläviidakko / Sami Kokljuschkin
- 30 Yksi tuhannesta /
Muhoksen Musiikkipäivät ja Kaisa Ranta
- 30 ESEKekstra

Toimittaneet
Lauri Kaira, Anu Karlson
ja Jonathan Mander.

Kimmo Pohjosen
uusi levy nousi listoille.

Pohjosen Uniko menestyy

Vuonna 2004 kantaesitetty **Kimmo Pohjosen** ja **Samuli Kosmisen** sävellys *Uniko* nousi toukokuussa Euroopan maailmanmusiikkilistan (World Music Chart Europe) toiselle sijalle. Yhdysvaltalaisen Kronos-fousikvartetin kanssa esitetty teos julkaistiin levyllä vasta tämän vuoden puolella. Omaperäinen sävellys yhdistää jousia, Pohjosen haitarin ja elektronisia äänimaisemia.

KUVA: TUOMO MANNINEN

Erin Anttila ja Paradise Oskar kuuluvat Warnerin talliin.

Access ostaa Warnerin

Yhdysvalloissa toimiva Access Industries on tehnyt Warner Music Groupista tarjouksen, jonka Warnerin hallitus on hyväksynyt. Kauppa toteutuu todennäköisesti vuoden kolmannella neljänneksellä. Arviolta 3,3 miljardin dollarin (2,4 miljardia euroa) summaan sisältyy myös Warnerin musiikkikustannuspuoli. Öljy- ja mediayhtiö Access päihitti tarjouksellaan ainakin kymmenen muuta kosiskelijaa.

Kaupan seurauksena Warnerista tulee yksityisomisteinen yritys, eli se poistuu pörssistä. Kauppa käynnisti jälleen huhut jo pitkään spekuloidusta Warnerin ja EMI:n fuusiosta. Suomessa Warnerin artisteja ovat esimerkiksi **Chisu**, **Maija Vilkkumaa**, **Antti Tuisku**, Negative, **Erin Anttila** ja **Paradise Oskar**.

KUVAT: WARNER MUSIC

Keskipojalaiset valloittivat Wienin

Suomalaiset orkesterit ovat olleet ahkerasti liikkeellä huhti-toukokuussa. Helsingin kaupungin-orkesteri kävi Virossa, Sinfonia Lahti soitti kolme konserttia Puolassa, Radion sinfoniaorkesteri kiersi Saksassa ja Sveitsissä, ja viimeksi Keski-Pohjanmaan Kamariorkesteri konsertoi Wienin historiallisen musiikkikeskuksen Musikvereinin Kultaisessa salissa.

Konsertin johti **Juha Kangas**, solistiina lauloi **Anu Koms**i, ja ohjelmassa oli Griegiä, Rautavaaraa, Britteniä, Sibeliusta ja Bartókia. Heti matkalta palattuaan orkesteri purkitti Brittenin laulusarjan *Les Illuminations* Anu Komsin levyllä sekä suomalaisia jousiminiatyrejä omalle levyilleen.

”Kappaleet ovat akselilta Kajanus–Klami, ja niissä konserttimestarillamme **Reijo Tunkkarilla** on huomattavia solistisia osuuksia”, kertoo Kangas.

Juha Kangas perusti Keski-Pohjanmaan kamariorkesterin vuonna 1972 ja toimi vuoden 2008 loppuun sen taiteellisenä johtajana. Nyt orkesterilla on neljä kapellimestaria: Kankaan ohella **Sakari Oramo**, **Tuomas Hannikainen** ja ruotsalainen **Johannes Gustavsson**. Uusi taiteellinen johtaja on tarkoitus valita vuodesta 2013 alkaen.

Keski-Pohjanmaan Kamariorkesteri. Juha Kangas 2. rivissä toisena vasemmalta, Reijo Tunkkari hänestä takaviistoon oikealla.

KUVA: ANNE YRJÄNÄ

Rubik kiersi Eurooppaa

Suomalaisen indie-yhtye Rubikin Euroopan kiertue huipentuu kesän ensimmäiseen festarikeikkaan Provinssirockissa. *Solar*-albuminsa julkaissut yhtye soittaa Sveitsissä, Saksassa, Ranskassa ja Espanjassa ennen paluuta kotimaahan. Albumi on kerännyt kehuja aina saksalaista Die Zeit -lehteä myöten, jossa kirjoitettiin:

”Solar tarjoaa monipuolisen kattausten kappaleita, jotka sisältävät lähes täydellisiä pop-rakenteita.”

Kesän loppuksi Rubik soittaa 4. syyskuuta Huvila-teltassa omien kappaleidensa lisäksi 40 vuotta sitten perustetun Queen-yhtyeen musiikkia yhdessä Von Hertzen Brothersin kanssa.

KUVA: NOORA ISOESKELI

Teosto palkitsi tekijöitä.

Vuoden 2011 Teosto-palkinto jaettiin kolmen teoksen kesken: **Sebastian Fagerlund** palkittiin sävellyksestään *Ignite*, **Christel Sundberg** musiikistaan ja esityksistään levyllä *Vapaa ja yksin* sekä **Wimme Saari**, **Tapani Rinne** ja **Tuomas Norvio** työstään Wimmen *Mun*-levyllä. Kullekin teokselle liikenä 40 000 euron palkintosummasta 13 300 euroa.

Teosto-palkitut vasemmalta: Sebastian Fagerlund, Tapani Rinne, Wimme Saari, Christel Sundberg (Chistu) ja Tuomas Norvio.

KUVA: JAKKE NIKKARINEN

musavisa

1. The Trashmen julkaisi vuonna 1963 biisin ”Surfin’ Bird”. Millä studioalbumillaan Ramones esitti oman versionsa kyseisestä biisistä?

- Ramones
- Rocket to Russia
- End of the Century
- Road to Ruin

2. Minkä suomalaisen bändin/artistin uusin albumi on nimeltään ”Sensory Overdrive”?

- Michael Monroe
- Lauri Ylönen
- Sunrise Avenue
- Poets of the Fall

3. Mikä on kesän Suomen-vierailijan Foo Fightersin ensimmäinen studioalbumi vuodelta 1995?

- There is Nothing Left to Lose
- One by One
- Foo Fighters
- Wasting Light

4. Kauko Röyhkän ja Riku Mattilan uusin yhteinen albumi on nimeltään

- Manner
- Kiestinki
- Parempi kuin kukaan
- Kaksi lensi tuulen mukaan

5. Creedence Clearwater Revivalin versio Susie Q -kappaleesta on klassikko. Kuka seuraavista ei ole levyttänyt Susie Q:ta?

- Bob Dylan
- The Everly Brothers
- The Rolling Stones
- José Feliciano

6. Kuka laulaa James Bond -tunnarin ”The World Is Not Enough”?

- Sheryl Crow
- Shirley Manson
- k.d. Lang
- Tina Turner

7. Mikä oli vastikään edesmenneen Gary Mooren ensimmäinen varsinainen yhtye?

- Colosseum II
- Gary Moore Band
- Skid Row
- Thin Lizzy

8. Kuka toimi tuottajana Stray Catsin ensimmäisellä, mm. ”Runaway Boys” -kappaleen sisältäneellä levyllä?

- Dave Edmunds
- Tom Dowd
- George Martin
- Todd Rundgren

LAATINEET KARI NIEMELÄ JA TUOMAS TALONPOIKA OIKEAT VASTAUKSET SIVULLA 29.

alkusoiitto

Toimittaneet
Lauri Kaira, Anu Karlson
ja Jonathan Mander.

Eppu Normaali vuoden 2010 radiotähti

Eppu Normaali oli viime vuoden soitetuin esittäjä kaupallisissa radioissa. Eppujen kappaleita soitettiin 16 079 kertaa.

Kisa kärkisijasta oli tällä kertaa tiukka. Eput päihittivät kakkoiseksi nousseen Madonnan noin 300 soitto-kerralla. Madonnaa soitettiin yhteensä 15 794 kertaa.

Hyvin menestyneitä kotimaisia olivat myös **Jenni Vartiainen**, **Yö**, **Irina**, **Juice**, **PMMP**, **HIM** ja **Leevi & The Leavings**. Suuren valtakunnallisten radioiden listalla Jenni Vartiainen oli Eppujen jälkeen kakkosena.

Tiedot perustuvat tekijänoikeusjärjestö Gramexin kaupallista radioilta keräämiin soittoilastoihin. Lukuja ei ole painotettu radion kuulijamäärien mukaan. Valtakunnallisten, puolivaltakunnallisten ja ketjuradioiden soitot laskettiin mukaan vain kertaalleen, jos soitot olivat identtisiä eri paikkakunnilla.

Kaikki kaupalliset radiot

1. Eppu Normaali	16 079
2. Madonna	15 794
3. Bruce Springsteen	15 266
4. Bon Jovi	14 697
5. Lady Gaga	13 136
6. Yö	12 757
7. Jenni Vartiainen	12 677
8. Michael Jackson	12 636
9. Robbie Williams	12 199
10. Irina	10 973

Valtakunnalliset soitot

1. Eppu Normaali	10 103
2. Jenni Vartiainen	7 386
3. Bon Jovi	7 264
4. Lady Gaga	6 877
5. Juice Leskinen	6 796
6. Irina	6 718
7. PMMP	6 257
8. HIM	6 239
9. Leevi & The Leavings	6 131
10. Bruce Springsteen	6 112

Eput olivat ykkösinä molemmilla listoilla.

KUVA: HARRI HINKKA

Mikko Innanenkin matkustaa Beneluxiin.

Arctic Accents

Suomalaisen musiikin tiedotuskeskus Fimic markkinoi suomalaista musiikkia Benelux-maissa Arctic Accents-kampanjalla. Pystyssä on jo kampanjasivusto arcticaccents.fi, jonka lisäksi hollantilaiset, belgialaiset ja luxemburgilaiset voivat tutustua suomalaiseseen musiikkiin Facebookin ja Twitterin välityksellä.

Arctic Accents keskittyy laajaan genren kirjoon klassisesta folkiin, poppiin, jazziin, rockiin ja elektroniseen musiikkiin. Esiintymisiä on luvassa syksyllä, jolloin esimerkiksi Iro Haarla Quintet, **Mikko Innanen**, Sunrise Avenue ja Apocalyptica esiintyvät eri Benelux-maissa.

KUVA: MAARIT KYTÖHARJU

Suomalaiset Singaporessa ja Tokiossa

Aasian ainoassa musiikibisneskonferenssissa Music Mattersissa Singaporessa oli toukokuussa 16 suomalaista yritystä tutustumassa markkinaan. Niiden joukossa olivat esimerkiksi Aito Records, Rockadillo ja Hype Productions. Suomalaisen musiikkialan ammattilaisten Aasiankiertue jatkui Tokioon, jossa Finland Fest 2011:ssä toukokuun lopussa esiintyivät showcase-keikoilla esimerkiksi Värttinä, Lapko, Alamaailman Vasarat ja Korpiklaani.

KUVA: NAUSKA

Pekka Lehden
Aito Records
tutustui Aasian
markkinoihin.

Reginaa suomeksi USA:ssa.

Friendly Fire innostui suomalaisista

Yhdysvaltalainen Friendly Fire -levy-yhtiö on innostunut suomalaisesta indie-musiikista. Se julkaisee Reginan tulevan suomenkielisen levyn syksyllä ja on jo julkaissut englanninkielisen Delay Treesin albumin Yhdysvalloissa.

KUVA: OSMA

rytinää

Risto Ryti

Gramexin hallituksen puheenjohtaja

Heikot eväät

Globaalissa taloudessa on parin viime vuosikymmenen aikana ollut käynnissä uusjako, ja se näyttäisi vain kiihtyvän. Yhä suurempi osa teollisuuden tuotannosta on siirtynyt ja/tai siirtymässä kasvutalouksiin. Suomen kaltaiselle maalle olennaiseksi mahdollisuudeksi perusteollisuuden korvaajana on noussut innovaatioihin perustuva taloudellinen toimeliaisuus. Kansantaloutemme merkittäväksi tukijalaksi on nousemassa luovuus.

Valtiona Suomi heräsi jälkijoukossa käymään poliittista keskustelua tulevaisuuden menestystekijöistä. Vakavalla tasolla nämä keskustelut alkoivat vasta 2000-luvun alussa. Varsin nopeasti kuitenkin tunnistettiin globaalit muutokset, niihin liittyvä luovan talouden merkitys ja sen tarjoamat kehitysnäkymät. Ryhdyttiin toteuttamaan niin sanottua innovaatiopolitiikkaa.

”Menetettiin neljä merkittävää vuotta.”

Suomessa vallitsi omalaatuinen tilanne koko viime hallituskauden ajan: yhdeksi kansantaloudelle merkittäväksi tulevaisuuden tekijäksi kirjattiin luova talous, jota ei voi olla olemassa ilman toimivaa tekijänoikeuslakia. Kuitenkin koko hallituskausi kului taistelussa hallituksen esittämien oikeuksien heikentämisen kanssa. Menetettiin neljä merkittävää vuotta digitalisoituvassa maailmassa ikuisiksi ajoiksi. Opetus- ja kulttuuriministeriö ei saanut aikaiseksi yhtään luovan talouden toimintaedellytyksiä parantavaa tekijänoikeudellista uudistusta. Tämä kuorrutettiin passiivisuudella hyvitysmaksuasiassa.

Neljä vuotta on järjestyttävän pitkä aika luovien alojen kaiken aikaa muuttuvassa toimintaympäristössä. Viime vaalikaudella Suomi menetti mahdollisuuden olla edelläkävijä. Samanlaisen saamattomuuden seurauksena Suomi olisi kuluvan vaalikauden jälkeen perässäkävijä. Onko Suomella muka varaa antaa muille tasoitusta? Luovan talouden toimijoilla ei aina-kaan ole. ●

KUVA: SAARA VUORIOKI

Terhi Kokkonen

Muusikoksi

vahingossa

Terhi Kokkonen teki läpimurtonsa Ultra Bran solistina. Nyt hän on päätoiminen kirjoittaja ja sivutoiminen laulaja Scandinavian Music Groupissa.

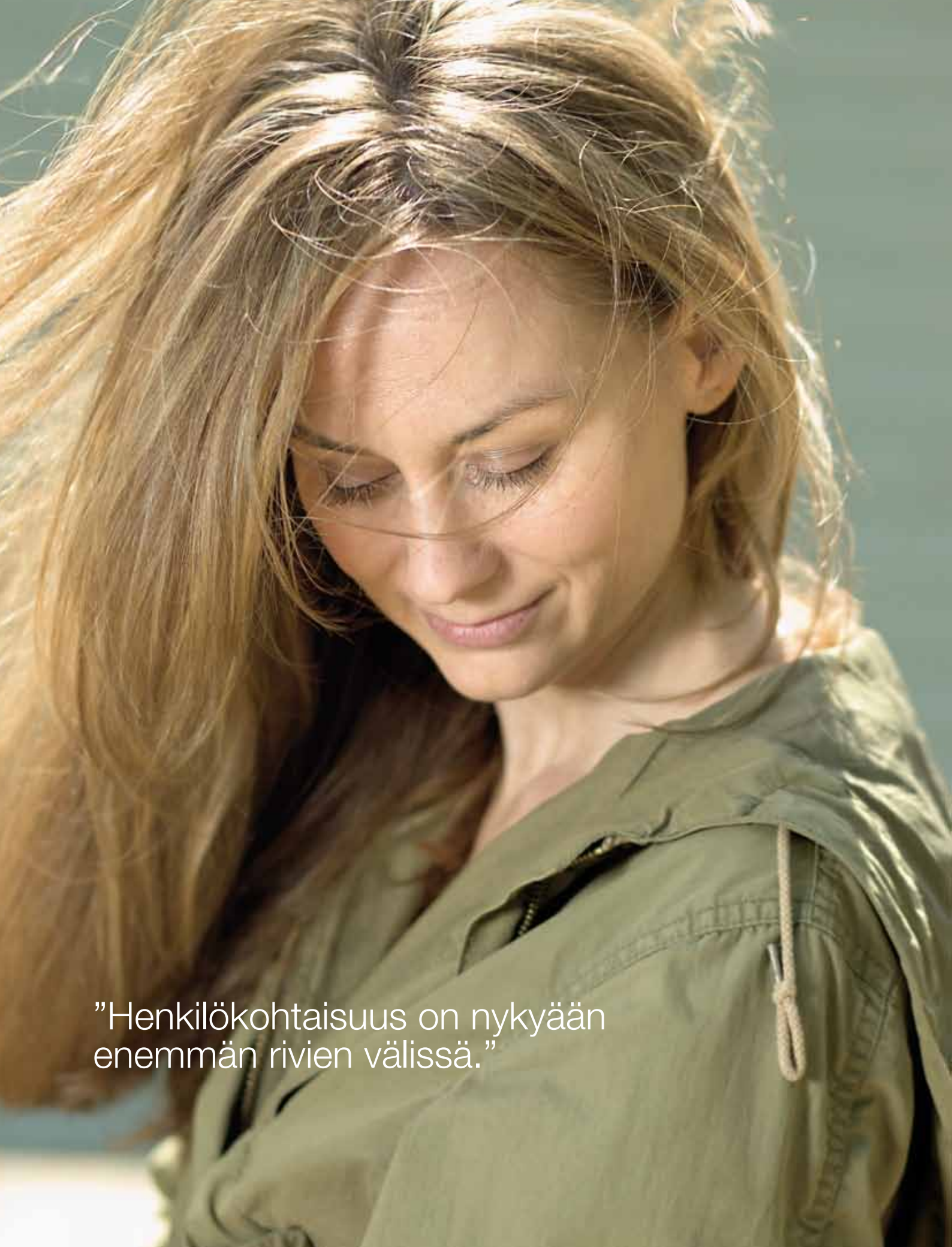
Teksti MARKUS NORDENSTRENG

Kuvat SAARA VUORJOKI

KUVAT: ANTTI RASTIVO, JOEL MELASNIEMI, TOMI PALSA. TOISENA HENKILÖNÄ VIDEOKUVISSA ANTTI LEHTINEN.

”Henkilökohtaisuus on nykyään
enemmän rivien välissä.”

”Akustisen rundin inspiroimana rupesin harkitsemaan vakavasti folk-soololevynkin tekemistä.”

Terhi Kokkonen vaikuttaa silminnähden hyväntuuliselta hörppiessään kahvia töölöläisessä kuppilassa. Perhe-elämän ohella Kokkonen iloitsee yhteensä Scandinavian Music Groupin kuudennen albumin ilmestymisestä.

Kokkonen ääntä on kuultu suomalaisilla keikkalavoilla ja radioaalloilla jo yli viiden toista vuoden ajan, mutta omien sanojensa mukaan hänestä tuli ammattimusiikko silti vahingon kautta.

”Nuorempana oli vähän hankaluuksia keskittyä yhteen asiaan”, Kokkonen sanoo pilke silmäkulmassaan.

Laulaja vastoin tahtoaan

Tuskin kävisimme tätä keskustelua, ellei Kokkonen olisi saanut puhelinsoittoa entiseltä lukiotutultaan **Kerkko Koskiselta** 17 vuotta aiemmin.

”Kerkko oli siinä vaiheessa jo aloittanut projektituonteisesti Ultra Bran, joka oli voitannut poliittisten laulujen kilpailun. Ne tarvitsivat lisää laulajia. Alkuaikoinahan Ultra Brass lauloivat **Vilma Melasniemi, Anna Tulusto, Maija Vilkkumaa** ja **Iisa Lehto**. Käsittääkseni Maija ja Iisa eivät enää ehtineet olla mukana Tärharyhmä-kiireiltään ja Kerkko soitti sitten minulle. Hän oli kuullut minun laulavan muutamaa vuotta aiemmin Kallion ilmaisutaidon lukion käytävällä.”

Kokkonen oli kirjoittanut ylioppilaaksi vuotta aiemmin ja ryhtynyt sittemmin opiskelemaan uskontotiedettä. Hän ei kuitenkaan liittynyt Ultra Bran rivistöihin siltä istumalta.

”Olin aika vastahakoinen. Kohteliaisuudesta kävin kuuntelemassa Kerkon biisejä ja ne tekivät minuun vaikutuksen. Ajattelin lähteä kokeilumielessä mukaan.”

Ultra Bran ilmiömainen menestys 1990-luvun loppupuoliskolla muutti parikymppisen Kokkonen elämän kertaheitolla. Kesäfestivaalien päälavoilla esiintyessään hän tajusi ryhtyneensä vahingossa ammattimusiikoksi. Yliopisto-opinnot jäivät pian taakse.

”Ultra Bran touhu muistutti pitkän aikaa enemmän kerhotoimintaa kuin bändissä olemista. Kerkolla oli toki kunnianhimoisia ideoita ja fiksaatioita, kuten että päästäisiin soittamaan jonain päivänä Euroviisuihin.”

Äänihuulet lujilla

Kokkonen puheista käy selväksi, että kokopäiväinen laulaminen Ultra Bran riveissä oli fyysisesti haastavaa. Äänenmenetykset olivat yhtyeen laulajille arkipäivää. Bändin lopettamispäätös vuonna 2001 oli Kokkonen mukaan hänen äänihuuliaan ajatellen jokseenkin huojentava uutinen.

”Kun seisoo illasta toiseen lavalla metrin päässä lähimmistä puhallinsoittimista tai rummuista, niin äänihän siinä menee, ja korvat soivat koko ajan. Sävellajit valittiin usein siten, etteivät biisit menneet mieslaulajille liian mataliksi. Keikoilla laulaminen tuntui tämän takia välillä kidutukselta.”

Kokkonen onneksi bändissä oli niin monta laulajaa, että jos yhdeltä meni ääni, niin muut kompensoivat. Vuosituhannen lopulla Ultra Bra vietti tavallista pidemmän keikkatauon ja Kokkonen päätti ryhtyä opiskelemaan vaatesuunnittelua. Musiikkiuran päättäminen ei laulajattaren mukaan kuitenkaan käynyt koskaan mielessä. Päinvastoin, Ultra Bran jäätyä pysyvästi telakalle paria vuotta myöhemmin, Kokkonen jopa harkitsi hetken aikaa soolouralle lähtemistä.

Tekstintekijäksi

”Minulle tarjottiin omaa levydiiliä jo ennen kuin Ultra Bra lopetti. Tuntui kuitenkin oudolta ryhtyä sooloartistiksi, kun halusin jatkaa musiikin tekemistä Joelin, Antin ja Tommin kanssa. Oli luonnollisempi ajatus perustaa uusi bändi, josta muodostui sitten SMG.”

Scandinavian Music Groupin ensiesiintyminen tapahtui Tampereen yo-talolla helmikuussa 2002. Saman vuoden syyskuussa ilmestynyt debyyttialbumi *Onnelliset kohtaa* nousi suoraan Suomen albumilistan ykköseksi. Levyn sävellykset olivat pitkälti kitaristi **Joel Melasniemen** käsialaa, kun taas teksteistä vastasi ensi kertaa Kokkonen itse.

”Alussa kaikki bändin jäsenet yrittivät kirjoittaa biiseihin sanoja, mutta kuinka olakaan, se tekstittäjävastuu lankesi lopulta kokonaan minulle. En ollut aiemmin tyrkyttänyt omia tekstejäni edes Kerkolle lukuun ottamatta Mikaela-nimistä biisiä, jota esitimme vielä Ultra Bran alkuaikoina.”

Kokkonen myöntää, että hänen on nykyään vaikeaa suhtautua yhteensä alkutaipaleen lyriikoihin.

”Tekstit syntyivät alussa lähinnä pakosta tuottaa biiseihin vain jotain sanoja, niin että niitä pystyi bändin kanssa esittämään. En ollut vielä silloin tekstittäjänä yhtä kunnianhimoinen kuin nykyään. Meidän alkupään levyjämme kuullessani minulle itselleni tulee ajoittain kylmä hiki, vaikka ihan hyviä sävellyksiähän alkuajoilta löytyy.”

Ilman vahvistusta

Toisen albuminsa *Nimikirjaimet* ilmestymisen jälkeen SMG alkoi tehdä satunnaisia akustisia esiintymisiä. Vuonna 2006 ilmestyneen *Hölmö rakkaus ylpeä sydän* -albumin jälkeen yhtye teki miksaajansa **Jukka Nykäsen** mieliksi kokonaisen akustisen kiertueen. Kokkonen mukaan se oli yhtyeelle musiikillisen käännekohta.

”Sillä rundilla tajuttiin, että kaikki meidän biisit kuulostivat akustisesti esitettyinä superpaljon paremmilta. Minun oli myös yhtäkkiä huomattavasti helpompaa ja luontevampaa laulaa.”

”Paljastettakoon tässä ja nyt, että sen rundin inspiroimana rupesin harkitsemaan vakavasti folk-soololevynkin tekemistä. Satumoisin Joel matkusteli samoihin aikoihin paljon Amerikassa, ja noilta matkoilta hänelle tarttui banjo mukaan. Sittenhän huomasin, että turha tässä on ryhtyä soololevyä tekemään, kun SMG on luisumassa musiikillisesti just haluamaani suuntaan.”

Teksti ensin, sitten sävel

Scandinavian Music Groupissa luova sävellystyö lähtee Kokkonen mukaan liikkeelle lähes poikkeuksetta valmiista tekstistä.

>>>

Kokkonen työstää tekstejään pitkään ja hartaasti. "Annan sanojen virrata aluksi vapaasti ja valitsen vasta jälkeinpäin parhaita rivejä, joiden ympärille alan rakentaa biisin lopullista muotoa."

"Kaikki meidän biisit kuulostivat akustisesti esitettyinä superpaljon paremmilta."

"Joel säveltää mielellään sanoihin, ja minun taas on hirveän vaikeaa sanoittaa valmiisiin sävellyksiin. Tykkään lähtökohtaisesti kirjoittaa ilman melodiana, koska kirjoittaessa kielen oma rytmi on mulle niin tärkeä. Kärjistäen voisi sanoa, että valmiiseen melodiana kirjoittaminen tuntuu vähän samalta kuin täyttäisi ristisanatehtävää."

Suomenkielisistä lempisanoittajistaan Kokkonen mainitsee yllättäen **Kari Peitsamon**, vaikka painottaakin, ettei kyseessä ole esikuva. Kun tarkemmin asiaa miettii, Peitsamoa ja Kokkosta yhdistää ainakin se, että molemmat sanoittavat kappaleitaan suomen kielen ehdoilla.

"Sanoituksia tehdessäni ajattelen hyvin vähän fonetiikkaa, mikä ärsyttää välillä Joelia. Yleensä en päättää rivejä vokaaleihin tai ajattele riimittämistä, mikä tietenkin aiheuttaa hänelle haasteita", hän naurahtaa.

Rakas punakynä

Kokkonen myöntää nauttivansa punakynän käytöstä ja editoimisesta. Hän kertoo työstävänsä tekstejään pitkään ja hartaasti.

"Annan sanojen virrata aluksi vapaasti ja valitsen vasta jälkeinpäin parhaita rivejä, joiden ympärille alan rakentaa biisin lopullista muotoa. Kirjoitan usein sanat moneen kertaan uusiksi. Matkan varrella teksti sitten sorvaantuu sopivaksi."

Kirjoittaminen on tätä nykyä Kokkoselle päätoiminen ammatti. Vuonna 2005 hän pyrki ja pääsi Teatterikorkeakouluun opiskelemaan dramaturgiaa ja valmistui koulusta kolme vuotta myöhemmin.

Opinnoilla tuntuu olleen huomattava vaikutus Scandinavian Music Groupin kappalemateriaaliin. Samuel Beckett -faniksi tunnustautuvan Kokkosen kappaleista on aistittavissa urbaanin sananhelinän sijasta yhä yksityiskohtaisempia henkilökuvaus- ja persoonallisia tarinoita.

"*Missä olet Laila* oli ensimmäinen albumi, jonka kaikki lyriikat on kirjoitettu sen jälkeen kun olin aloittanut opinnot, ja eron kyllä huomaa. Aloin kirjoittaa erilaisten henkilöhahmojen kautta, ja biiseissä on entistä vähemmän asioita omasta elämästäni. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, etteivätkö tekstini olisi henkilökohtaisia. Henkilökohtaisuus on nykyään vain enemmän rivien välissä", hän sanoo.

Kokkonen uskoo, että hänen dramaturgi- ja sanoittajaminänsä eroavat silti olennaisesti toisistaan.

"Sanoitukseni ovat selkeästi salonkikel- poisempia kuin käsikirjoitukseni. Ja onhan se duunina kaikin puolin erilaista. Sanoittaminen ei ole koskaan ollut minulle helppoa, ja vaikka näytelmien kirjoittaminen on sinänsä paljon työläämpää, tekstiä syntyy käsikirjoittaessa kuitenkin jostain syystä helpommin. Ei meidän uudelle levylläkään syntynyt yhtään ylimääräistä sanoitusta."

Tulot tekijänoikeudesta

Luovana kirjoittajana Kokkonen saa merkittävän osan tuloistaan tekijänoikeuskorvauksista.

"Lähes kaikki mitä jää käteen on teostoja ja gramexejä. Mehän tehdään aika vähän keikkoja, ja vaikka nykyään jäädyän niistä useimmiten plussalle, niin kyllä siinä puhutaan vain muutamista sadoista euroista yhtä keikkaa kohti. Ajatus, että muusikoiden velvollisuus olisi vain ilahduttaa kaikkia ilmaiseksi ja kuolla nälkään, on kieltämättä aika outo", hän kuittaa hymyillen.

Mikäli Kokkosta on uskominen, Scandinavian Music Groupilla ei ole vieraskielisestä nimestään huolimatta suunnitelmia vaihtaa äidinkieltään esimerkiksi englantiin. Näin siitäkin huolimatta, että yhtyeen nykysoundi on enemmän velkaa amerikkalaiselle kuin suomalaiselle musiikkiperinteelle.

"Joel kieltämättä kuuntelee lähinnä amerikkalaista musaa, mikä välittyy myös meidän levyistä. Mulla itselläni musiikintekoon liittyy nykyään kuitenkin voimakkaasti kirjoittaminen, ja kun kirjoitan ainoastaan äidinkiellän enkä englanniksi, niin eipä kielenvaihto tulisi mieleenkään." ●

Korvauksia kotimaiselle musiikille

Teksti LAURI KAIRA
Piirros JOUKO INNANEN

Gramex jakoi toukokuussa yli 10 miljoonaa euroa kotimaiselle musiikille. Alkuvuoden aikana on lisäksi maksettu yli 1,1 miljoonaa euroa.

Tekijänoikeusjärjestö Gramex tilitti toukokuun loppupuolella noin 10 miljoonaa euroa tekijänoikeuskorvauksia suomalaisille muusikoille, laulajille, kapellimestareille ja äänitteiden tuottajille.

Summa koostuu pääasiassa vuoden 2010 kotimaisista esityskorvauksista ja vuoden 2009 hyvitysmaksuista sekä ulkomailta tulleista korvauksista, joita on mukana noin 250 000 euron edestä.

Tästä menee taiteilijoille 5,5 miljoonaa ja äänitteiden tuottajille 4,5 miljoonaa euroa. Lisäksi Gramex on jo alkuvuonna jakanut tuottajille yli 1,1 miljoonaa euroa.

Jako radiosoittojen suhteessa

Gramex-korvauksia kerätään ja maksetaan äänitteiden käytöstä. Osa tulee radioilta, osa tiloista ja tilaisuuksista, joissa soitetaan musiikkia, sekä osa korvauksina äänitteiden ammattimaisesta kopioinnista.

Esityskorvaukset jaetaan eri kappaleilla esiintyvälle taiteilijalle ja tuottajille sen mukaan, paljonko kutakin kappaletta on soitettu eri radiokanavilla. Kopioinnin korvaukset jaetaan äänitteiden kopioinnin mukaisesti.

Kerätyistä korvauksista Gramex jakaa musiikille lähes yhdeksän kymmenesosaa lopun kuluessa korvaushallinnon kuluihin. Gramexin kustannustehokkuus on alan kansainvälistä kärkeä.

Kuinka suuria korvauksia?

Muusikkojen liiton mukaan tekijänoikeuskorvaukset ovat suomalaisten muusikoiden toiseksi suurin tulonlähde, esiintymispalkkioiden jälkeen.

Kuinka suuria muusikkojen ja tuottajien korvaukset sitten ovat?

Korvauksia maksettiin yhteensä toukokuun tilityksessä 9 736 taiteilijalle ja 4 162 tuottajalle.

Kotimaisten taiteilijoiden keskimääräinen korvaus oli 565 euroa ja tuottajien 1 081 euroa.

Tilityksen radiolista

Tilityksessä olivat mukana seuraavien radioiden ja tv-lähetysten vuodelta 2010 raportoidut soittotapahtumat:

- **Yle:** Yle Radio 1, YleX, Radio Suomi, Radio Vega, Radio Extrem, Yleisradion alue-lähettykset ja Yleisradion tv-lähettykset

- **MTV 3**

- **Radio Nova**

- **Lähes valtakunnalliset radiot:** Radio Dei, NRJ, Iskelmäketjun radiot, Voice, Radio Rock, Radio Aalto ja SuomiPop.

- **Muut kaupalliset radiot:** Auran Aalot, Jyväskylä, Järviradio, Kajaus, Melodia, Metro FM, Mega, Pooki, Radio Pori, Radio Helsinki, Radio 957, Radio Voima, Ramona, Rex, Rondo FM, Sata, Sun FM, Vaasa ja Ålands Radio.

Muiden paikallisradioiden korvaukset tilitettiin edellä lueteltujen paikallisradioiden soittojen suhteessa.

Lisäksi maksatuksessa on mukana takautuvia esityskorvauksia kaupallisilta radioilta vuosilta 2001–2008.

Gramex tekee vuoden aikana useampia tilityksiä. Viime vuonna Gramex jakoi yhteensä 14,7 miljoonaa euroa kotimaiselle ja ulkomaiselle musiikille. Gramexin yhteydessä toimiva esittävän säveltaiteen edistämiskeskus ESEK jakoi tämän lisäksi noin 2 miljoonaa euroa. •

välisoitto

Toimittaneet
Lauri Kaira, Anu Karlson
ja Jonathan Mander.

Mitä vapaus on

Fullsteam Records ja Suomen Amnesty juhlistivat 28. toukokuuta 50 vuotta täyttävää Amnesty Internationalia julkaisemalla kirjan ja cd-levyn. Levyllä kuullaan yllyttäviä artisteja esiintymässä yhdessä, kuten **Asa** ja **Ismo Alanko** sekä Disco Ensemble -yhtyeen **Miikka Koivisto** ja Pariisiin kevät.

Lisäksi **Joan Baez** esittää Finlandian. Muita artisteja levyllä ovat esimerkiksi **Paula Vesala**, **Tuomari Nurmio**, **Jonna Tervomaa** sekä Teeth yhdessä **Emma Salokosken** ja **Maria Ylipään kanssa**. Levyn musiikkia voi ladata ilmaiseksi osoitteessa amnesty.fi/mitavapauson.

Jonna Tervomaa edistää vapautta Amnesty levyllä.

KUVA: MALLA HUKKANEN

French Films edusti Suomea Tanskan toukokuisella Spot Festivalilla.

Tukea ulkomailla esittäytymiseen

Kotimaiset artistit voivat hakea tukea showcase-esiintymisiin opetus- ja kulttuuriministeriöltä. Music Export Finland koordinoi Showcasetuki 2011 -nimellä kulkevaa tukea, johon voi lähettää hakemuksia 30. marraskuuta asti – tuista päätetään läpi vuoden kuukausittain.

Tukea voi myös hakea siihen, että kansainvälisiä ammattilaisia tuodaan Suomeen katsomaan showcasea. Showcasen tulee olla olennainen osa artistin ja häntä edustavan yhtiön kansainvälistymisstrategiaa. Tavoitteena on oltava merkittävän yhteyden luominen tai lisääntynyt näkyvyys kohdemaassa.

Urkumusiikkia Sibeliusallossa

Jotta urut soisivat useammin, Lahden Sibeliusallossa järjestää heinäkuussa ranskalais-romanttisilla uruillaan neljä ilmaiskonserttia. Keskiviikkoisten päiväkonserttien sarja toteutuu yhteistyössä Lahden kansainvälisen urkuviikon kanssa. Esiintyjistä mainittakoon **Ville Urponen**, **Henri Hersta** ja nyt 19-vuotias urujen ihmelapsi **Petúr Sakari**. Myös urkuviikon konsertit pidetään tänä vuonna pääasiassa Sibeliusallossa.

KUVA: SAMI LETTOJÄRVI

Puhelin tuo musiikin tullessaan.

Hyvitysmaksu viestintärahas- ton kautta

Tekijöille tarkoitettu hyvitysmaksu yksityisestä kopioinnista ehdotetaan tulouttavaksi valtion tulo- ja menon ulkopuolisen viestintärahas-
ton kautta. Viestintärahas-
to muodostettaisiin nykyisestä televisio- ja radio-
rahas-
tosta. Sinne ohjattaisiin tv-
maksutulojen lisäksi mahdolliset käyttöön tulevien taajuusalueiden huuto-
kaup- ja/tai käyttömaksut.

Selvityksen mukaan olisi mahdol-
lista harkita maksua myös laajakais-

tayteyksille, ellei taajuusmaksua toteuteta. Nämäkin tulot ohjattaisiin viestintärahas-
toon.

Ehdotus sisältyy **Arne Wess-
bergin** opetus- ja kulttuuriministeri **Stefan Wallinin** toimeksiannosta tekemään selvitykseen. Hyvitysmaksu-
järjestelmä oli jäänyt pahasti jäl-
keen teknisestä kehityksestä, kun matkapuhelimen kaltaiset uudet tal-
lennuslaitteet eivät tulleet sen piiriin.

Gramexilla ja Teostolla uusi alue-edustaja

Gramexin asiakkailla on pääkau-
punkiseudulla jälleen mahdollisuus hoitaa Teosto- ja Gramex-asiansa yhden luukun periaatteella, kun järjestöjen yhteinen alue-edustaja **Lauri Ojala** aloitti työnsä huhti-
kuussa. Puolipäiväisen asiamie-
hentyön ohella hän jatkaa keik-
kailuaan muusikkona, Lighthouse Project -nimisessä bändissä.

Leipätyökseen Ojala on ollut ai-
kaisemmin myyntitehtävissä mat-
kapuhelinoperaattorialalla. Asia-
miestyöstä hän kiinnostui, kun mieli teki kuuden vuoden jälkeen uusia haasteita.

"En tuntenut kumpaakaan jär-
jestöä kuin ihan pintapuolisesti", hän tunnustaa. "Nyt perehdytyk-
sen aikana on kyllä tullut todella paljon tietoa molemmista."

Ojala näkee myös hyötyjä siinä, että on itse joutunut opettelemaan asioita alusta asti. Näin hän pystyy paremmin asettumaan uuden yrit-
täjän asemaan, kun tämä kaiken muun uuden ohella joutuu pereh-
tymään myös tekijänoikeuteen.

"Myyntitehtävissä olleena mi-
nulle on entuudestaan tuttua asia-
kaspalvelu ja kaikki mitä siihen liittyy – myös se niin sanottu vään-
täminen", Ojala hymähtää.

Lauri Ojala liittyi rumpalina Light-
house Project -nimiseen punkläh-
töiseen metallibändiin kolmisen vuotta sitten. Metalligenren yleisen käytännön mukaisesti Lighthouse Project levyttää ensisijaisesti vinyylille. Pitkäsoittoja sillä on tilillään jo kolme, joista tuorein julkaistiin vii-
me syksynä.

Lighthouse Project on Ojalalle pikemmin harrastus kuin työ, mut-
ta harrastus, johon suhtaudutaan intohimoisesti. Kesällä bändi esiin-
tyy maineikkaalla Tuska-festivaalilla. Erittymisen mielisään Ojala on Tavastia-klubilta vastikään tulles-
ta tunnustuksesta. Kun Tavastia 40-vuotisjuhlaansa kunniaksi perus-
ti uuden palkinnon jaettavaksi tule-
ville tähdilleen, Lighthouse Project sai sen ensimmäisenä yhdessä Villa Nah'n ja Kumpulän bändiker-
hon kanssa.

www.lighthouseproject.net

asiakas info

Esityskorvaus- tilastot saatavissa

Toukokuun 2011 tilitykses-
tä tuottaja- tai taiteilija-asiakas voi pyytää esityskorvaustilas-
ton omista soitoistaan vuodelta 2010. Listalta näkyy, missä ra-
dioissa omat äänitteet ovat soi-
neet ja kuinka paljon niistä on kertynyt korvauksia. Listat voi-
daan toimittaa joko paperilla tai sähköpostitse.

Mikäli olet tehnyt verkko-
palvelusopimuksen Gramexin kanssa, voit tarkistaa itse netin kautta yllämainittuja tietoja.

Verkkopalvelusopimuksen voit tulostaa kotisivuiltamme www.gramex.fi tai tilata asiakas-
palvelustamme.

Uusi palvelunumero (09) 6803 4092

Musiikin käyttäjäasiakkaille on avattu yllä oleva uusi asiakas-
palvelunumero. Se palvelee kai-
kissa äänitemusiikin käyttöön, sopimuksiin ja korvausten lasku-
tukseen liittyvissä asioissa kello yhdeksän ja kolmen välillä.

Gramex lomalla 11. – 24.7.2011

Heinäkuun kahden keskimmäi-
sen viikon ajan toimistomme on suljettuna.

Gramexin kesäaika 24.6. – 19.8.2011

Asiakaspalvelumme on avoinna ma-pe 9.00–15.00.

Toimistomme on avoinna ke-
säaikana ma-to klo 8.30–16.00 ja perjantaisin 8.30–15.00.

Jerusalem ja Istanbul Helsingin juhlaviikoilla

Helsingin juhlaviikoilla kuullaan kaksi katalonialaisen vanhan musiikin mestarin **Jordi Savallin** kokoamaa teemakonserttia: Jerusalem ja Istanbul. Molemmat ovat musiikillisia tutkimusmat-
koja kulttuurihistoriaan; teema-
tisia kokonaisuuksia, joissa us-
konnollinen ja klassinen musiikki laajenevat maailmanmusiikiksi. Lavalla soittavat muusikot ovat kotoisin Euroopan ja Lähi-idän eri maista ja edustavat useita eri uskontoja. Jerusalem esitetään 4.9. klo Musiikkitalon konsertti-
salissa ja Istanbul 3.9. Espoon Tapiola-salissa.

Jordi Savall
vie historialliseen
itään.

Helposti ja luotettavasti korvaukset

Gramex hoitaa asiakkailleen ulkomaankorvaukset tärkeimmistä suomalaista musiikkia käyttävistä maista – tehokkaasti, automaattisesti ja kuluja perimättä.

Teksti LAURI KAIRA
Kuva TREMBLAY CARL/INDEX STOCK
IMAGERY/SKOY

Gramex pystyy hoitamaan suomalaisten taiteilijoiden ulkomaankorvaukset ihan kotimaisten tapaan jo 16 maasta.

Korvauksia suomalaisten äänitteiden käytöstä ulkomailla tilitetään vastavuoroisesti eri maiden tekijänoikeusjärjestöjen kanssa. Tilitykset perustuvat korvaukset keräävän maan tilitys- ja käsittelysääntöihin.

Myös Saksa liittyi tähän joukkoon. Gramex solmi Saksan sisarjärjestönsä GVL:n kanssa taiteilijoita koskevan vastavuoroisuus-sopimuksen.

”Tämä tarkoittaa sitä, että taiteilijan ei enää tarvitse lähettää erillistä hakemusta kuitteineen Gramexin kautta saadakseen korvauksia Saksasta”, kertoo asiakaspalvelupäällikkö **Tarja Henriksson**.

Uusi menettely koskee jo vuoden 2010 korvauksia. ”Näin ollen alamme tilittää korvauksia Saksaan, ja sieltä tulevat korvaukset perustuvat jatkossa äänitteiden käyttöön muun muassa radioissa ja tv:ssä.”

Saksa liittyi siten joukkoon, jossa aiemmin ovat olleet jo esimerkiksi Englanti, Espanja, Japani, Ruotsi ja Irlanti.

”Gramex maksaa ulkomailta kerättyjä korvauksia kahdesti vuodessa: osin toukokuun tilityksessä ja osin lokakuun tilityksessä”, tämentää Henriksson.

Gramex ei ota kuluja

Tärkeä tieto suomalaiselle taiteilijalle on varmastikin se, että Gramex ei peri mitään kuluja näiden korvausten hoidosta. Korvaukset keräävä ulkomainen järjestö ottaa keruusta omat kulunsa, mutta – toisin kuin erilaiset agentit – Gramex ei ota välistä mitään.

Näin tekijänoikeusjärjestöjen vastavuoroisuus-sopimusten mukaan tulee toimia. Siksi on aina järkevintä ottaa ulkomaankorvaukset oman maansa järjestön kautta.

Suomalaisen taiteilijan ei tarvitse myöskään lähettää sen enempää pankkitilitietoja, verotietoja kuin äänitetietoja ulkomaille.

Helppoa ja luotettavaa

Miten asia käytännössä sitten hoituu?

”Jos äänitteet on ilmoitettu meille taiteilijajakoineen, niistä ei tarvitse enää antaa tietoja muihin järjestöihin”, Henriksson kertoo.

”Tiedot liikkuvat konekielisesti järjestöjen välillä, eli me ilmoitamme taiteilijajakotiedot soineesta kotimaaisesta äänitteestä esimerkiksi Hollannin Senalle, joka tekee tilityksen omien tilityssääntöjensä mukaan.”

”Meille tulee sieltä lista, montako euroa kullekin henkilölle on kerätty, ja korvaukset tulevat maksuun meidän kauttamme.”

Gramexin taiteilija-asiakkaalle järjestely on sekä edullinen, varma että huoleton.

”Meillä on ajankohtaiset maksatustiedot, tilinumerot, osoitteet ja verot. Ei tarvitse huolehtia näitä tietoja ulkomaiseen järjestöön.” ●

ulkomailta

Ulkomaankorvaukset
on edullisinta ottaa
oman järjestönsä kautta.

Tärkeimmistä maista suorat tilitykset

Gramex välittää suoraan ja kuluja perimättä korvaukset kotimaisille taiteilijoille ja tuottajille alla mainituista maista, joiden sisärjestöjen kanssa sillä on vastavuoroisuus sopimukset. **TAITEILIJAT:** Englanti PPLx, Espanja AIE, Hollanti SENA, Irlanti RAAP, Itävalta LSG, Japani Geidankyo, Kanada ACTRA, Latvia LaiPa, Norja Gramo, Puola Stoart/SAWP, Romania Credidam, Ruotsi SAMI, Saksa GVL, Sveitsi Swissperform, Tanska Gramex, Tsekki Intergram **TUOTTAJAT:** Englanti PPL, Hollanti SENA, Kreikka Grammo, Latvia LaiPa, Norja Gramo, Ruotsi IFPI, Tanska Gramex, Tsekki Intergram, Venäjä RPA, Viro EFU.

Gramexilta edullinen lupa
biisikauppamusiikin käyttöön.

Teksti LAURI KAIRA

Kuvat LEHTIKUVA/REX FEATURES/IMAP JA TUOMAS MARTTILA/LEHTIKUVA

Taustamusaa **Biisi-** kaupasta

Gramexilta saa helposti luvan, jolla voi tallentaa sekä omia levyjään että biisikaupasta ostettua musiikkia julkista esittämistä varten.

Moni ravintolan tai kuntosalin pitäjä on pohjittanut, miten mukava olisi tehdä itse ikioma taustamusiikkitalenne soitettavaksi omassa yrityksessä omille asiakkaille.

Musiikkia löytää helposti netin laillisista biisikaupoista, mutta valitettavasti biisikauppamusiikin käyttö on pääsääntöisesti rajoitettu vain ja ainoastaan kuluttajan yksityiskäyttöön. Tämä merkitsee, että tavallinen esityskorvaussopimus ei sitä käytettäessä riitä.

Mikä siis avuksi?

Ratkaisu on Gramexin uusi tallennus- ja käyttöluva. Luvan hankkiminen omaan musiikkitalenteeseen ja biisikauppamusiikin käyttöön on yksinkertaista ja edullista.

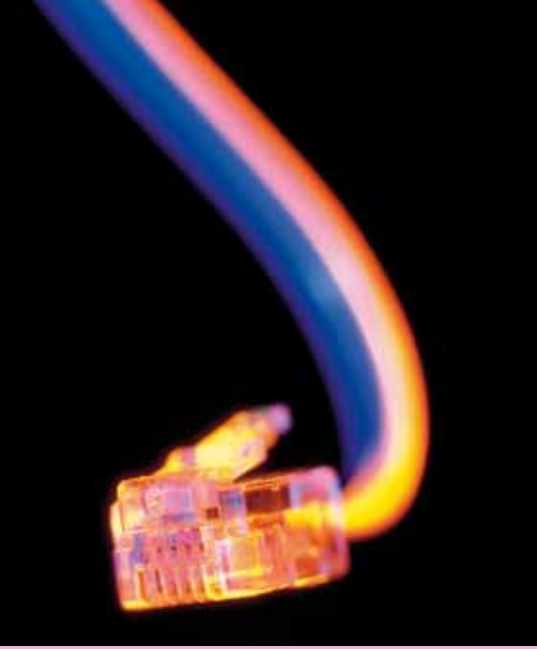
Tallennus- ja käyttöluvalla saa sekä tallentaa omia levyjä julkisesti esitettäväksi että ottaa biisikaupasta yksityiskäyttöön ostetun musiikin yrityskäyttöön.

200 kappaleen tallentamiseen ja käyttöön oikeuttava vuosilisenssi (tallennus- ja käyttöluva) maksaa ravintolalle, hotellille, vähittäiskaupalle tai muihin asiakaspalvelutiloihin vain 100 euroa (+ alv 18,46 euroa). Tämän lisäksi maksetaan normaali esityskorvaus.

Mitä tällä rahalla saa

Tämä noin sadan euron paketti ratkaisee samalla kertaa kaksi käytännön lupa-asiaa: tallentamisen ja biisikauppamusiikin käytön.

Kun musiikkia soitetaan yrityksessä tietokoneelta tai mp3-soittimelta tai kun esitettävä musiikki on ostettu musiikkia ainoastaan kuluttajakäyttöön myyvältä netin biisikaupasta, siihen tarvitaan erillinen käyttöluva.

KUVA: TEK IMAGE/SPL/SKOY

Luvat

Tallennus- ja käyttöluvut

Hankit lisenssit helposti Gramexin ePalvelusta, kun haluat joko tallentaa musiikkia tai käyttää kuluttajakäyttöön myyvistä biisikaupasta tallennettua musiikkia. Sama lisenssi oikeuttaa kumpaankin, kun lisenssissä mainittu biisien yhteismäärä ei ylitä. Näiden lisenssien lisäksi tulee maksaa tavalliset esityskorvaukset.

1 Ravintola- ja hotellialalla, vähittäiskaupassa tai asiakaspalvelutiloissa toimiva yritys saa ostaa 200 biisin tallentamiseen/käyttöön oikeuttavan vuosilisenssin 100 eurolla (+ alv). Näitä lupia voi ostaa useampia, jos tahtoo käyttää suurempaa määrää musiikkia.

2 Liikunnanohjaajan työssä käytettävään musiikkiin saa ostaa erisuuruisia käyttölupia; esimerkiksi 450 biisin käyttöön/tallennukseen oikeuttavan vuosilisenssin 188,46 eurolla (sisältää alv:n).

3 Myös DJ-toimintaa varten on tarjolla erisuuruisia vuosilisenssejä. Pienin niistä oikeuttaa 188,46 euron hinnalla 450 biisin käyttöön/tallentamiseen (sisältää alv:n).

Edellä kuvatut hinnat kattavat 12 kuukautta. Sen jälkeen tallennuslisenssi ja liikunnanohjaajalisenssit (1 ja 2) uusiutuvat automaattisesti, ellei niitä irtisanota. DJ-lisenssi (3) sen sijaan lakkaa, ellei sitä erikseen uusita.

12 kuukauden lisenssit on suunniteltu sellaisen asiakkaan tarpeisiin, joka haluaa soittaa uutta musiikkia. Jos sen sijaan haluaa tehdä pysyvän, monta vuotta käytettävän ”ikivihreiden biisien” tallenteen, on järkevää harkita Gramexin kertamaksullista pysyvästi voimassaolevaa lisenssiä. Sen hinta perustuu kappaleiden määrään; yksi kappale maksaa 1,09 euroa (+ alv).

Eri alojen yrityksille löytyy omat lisenssivaihtoehdot.

Musiikki on kummassakin tapauksessa tallennettu yrityskäyttöön. Pelkkä tavallinen esityskorvaus ei silloin riitä.

”Valtaosa biisikaupoista myy kappaleet tavallisen kuluttajan yksityiseen käyttöön. Tämä ilmenee, tai ainakin sen pitäisi ilmetä, jo nettikauppojen sopimusehdoista”, toteaa Gramexin julkisen esittämisen markkinointivastaava **Inka-Kristiina Hanhivaara**.

”Yritystoiminnan yhteydessä käyttö on kuitenkin julkista. Silloin tulee maksettavaksi lisäkorvaus, kuten yleensäkin tallennuksesta yrityskäyttöön.”

Tallentaminen vaatii luvan

”Musiikin siirtäminen eli tallentaminen tietokoneelta muistitikulle tai cd:ltä mp3-soittimelle on kopiaointia, johon myös tarvitaan lupa. Ilman lupaa saa tehdä kopioita vain yksityiseen kuluttajakäyttöön”, opastaa Gramexin lakimies **Sami Kokljuschkin**.

Tallennus- ja käyttölupa oikeuttaa siis ensinnäkin siihen, että tallentaa omia levyjä julkisesti esitettäväksi, toiseksi siihen, että ottaa biisikaupasta yksityiskäyttöä varten ostetun musiikin yrityskäyttöön.

Musiikin tallentamiseen ja netistä ostettujen kappaleiden soittamiseen saa tallennus-

ja käyttöluvut Gramexilta ja Teostolta. Eri alojen yrityksille löytyy omat lisenssivaihtoehdot (ks. laatikko).

Milloin lupaa ei tarvita

Vaikka hinta ja vaiva on pieni, vertailun vuoksi on hyvä tietää, milloin tätä lupaa ei tarvitse hankkia. Päälimmät tapaukset on helppo luetella.

Ensimmäinen tapaus on tietysti se, jos käyttää musiikkia vain yksityisesti. Lupaa ei tarvita, jos kopioidaan tai ostetaan biisikaupasta musiikkia puhtaasti yksityiseen käyttöön. Tällaista on esimerkiksi musiikin kopiaointi tai ostaminen omalle kännykälleen.

Tilanne olisi sama, jos joku biisikauppa myisi musiikkia nimenomaan julkiseen yritys- ja esityskäyttöön. Sellainen varmaankin maksaisi enemmän kuin kuluttajakäyttöön myyty musiikki, mutta lisälupaa ei silloin tarvittaisi.

Kolmas tapaus on se, että ei käytä lainkaan biisikaupan musiikkia eikä siirrä omia levyjään tietokoneelle eikä mp3-soittimelle. Jos soittaa yrityksessään vain radiota ja kaupasta ostettuja cd-levyjä tai erityisten taustamusiikkiyritysten tekemiä tallenteita, normaalit esityskorvaukset riittävät. ●

Valmista taustamusiikkia

Moni hankkii taustamusiikkinsa taustamusiikkiyrityksiltä. Silloin ei tarvitse huolehtia kuin tavallisista esityskorvauksista. Esimerkkeinä taustamusiikkipalvelua tarjoavista yrityksistä voidaan mainita Audio Riders, Pelika Business Music, Viihdeväylä ja Kotalab.

ANNE TASKINEN ELI HEINÄSIRKKA on muusikko, joka on toiminut myös radio- ja tv-toimittajana sekä tapahtumajärjestäjänä. Nyt hän kirjoittaa kirjaa ja järjestää konserttia marraskuuksi Helsingin Savoy-teatteriin.

KUVA: PÄIVI PELTONEN

Taiteilijan selkäranka

Taide on näkyvä osa yhteiskuntaa, mutta harvoilla on aito kuva tekijän työstä. Luova tekijä on erikoisammattilainen, jonka on sitouduttava työhönsä ollakseen uskottava. Hän on alkemisti, joka pitää luovuuden purot solisemassa. Työssään hän on usein yksin, joskus asettuu poikkitelein yleistä mielipidettä vastaan. Toisaalta hänen on oltava sosiaalinen virtuoosi nykyajan muuttuvissa suhdanteissa.

Menestystä boostataan suhdetoiminnalla, hyvävelijärjestelmien, ehkä nykyään hyväsisarverkostojenkin kautta. Musiikkiala on kaupallisuuden läpitunkemaa, syvällisempää pohdintaa ei juuri ole. Kaikki halutaan nyt, INSTANT!

Taiteilijaelämä voi olla tuskaisaa kamppailua. Kuinka paljon voi myydä itseään säilyttäen itsekunnioituksensa? Mihin tehtäviin tai haastatteluihin tarttua? Tekijän tulee haastaa itseään, etsiä ja valikoida, jos ei halua vain jäädä passiin suosion paisteeseen.

Valtiovalta muovaa tekijästä yrittäjää, ikään kuin hän olisi poliittisen eliitin naruista vedeltävissä oleva puolidiletantti, joka painii söötien innovaatioiden parissa ja elää kokeilevaa elämäänsä turvaverkkojen kissankehossa. Vallan kabineteissa supistetaan samalla tekijänoikeustulovirtojen ohjaamisesta valtion talouden mustiin aukkoihin.

Kehitystäkin tapahtuu! Tarja Cronberg teki ”Luova kasvu ja taiteilijan toimeentulo” -raportin luovien alojen sosiaaliturvan kehittämiseksi. Kiitos siitä.

Tekijän on hyvä pysyä valveilla. Meillä on pari etuliikettä, jotka ovat pääosin aatteellisia yhdistyksiä; niiden ei pitäisi olla henkilökohtaisen vallankäytön työrukkasia. Apurahajärjestelmässä pitäisi antaa kunnan puhurin puhaltaa. Demokratian kannalta on välttämätöntä, että apurahalautakuntien jäsenistö vaihtuu usein. Näin klikkejä ei synny, ja luovuuden rikkaus toteutuu taloudellisessa tukemisessakin.

Tekijä voi olla viihdyttävä, ei miellyttävä, mutta toivottavasti uuden sisällön luoja. Parasta sisältöä luovat ominaisuuksiltaan juuri tähän kontekstiin soveltuvat poikkeusyksilöt. Sisältöä hamuavat luovat alat, yritykset, valtiovalta, ja yleisö – ja ne haluavat sen halvalla. ”Artisti maksaa” ei ole nykyäänkään vieras ilmaisu musiikki-bisneksessä.

Rehellisyys.

Muistuko mieleen pölyn ja hämähäkinseittien alta muinainen käsite? Tekijän selkärangan ei tule joustaa kaikkiin asentoihin, joihin alan manipuloijat sen tahtovat venyttää.

Miettikää. Katsokaa esiripun taakse. •

”Parasta sisältöä luovat poikkeusyksilöt.”

Tällä palstalla musiikkia lähellä olevat henkilöt visioivat, urputtavat, pohtivat ja räyhäävät.

Wickedistä ABBAan

Maria Ylipää eläytyy

”Esiintyminen on sisäinen pakko.”

Maria Ylipää on suomalaisen musiikkiteatterin kirkkaimpia tähtiä. Wicked-musikaalin jälkeen hän näyttelee ABBA-herrojen musiikinäytelmässä. Siinä välissä hän huilaa ja tyydyttää esiintymisvimmaansa laulamalla lukuisilla lavoilla. Jotenkin siitä sisällä pauhaavasta energiasta pitää vain päästä eroon.

”On niin superia laulaa Dallapén kanssa!”

Wicked-musikaalissa mukana (vas.) Tuukka Leppänen, Ursula Salo ja Anna-Maija Tuokko.

Se on ohi nyt. Laulaja ja näyttelijä **Maria Ylipää** esitti Wicked-musikaalin pääroolin 80 kertaa eikä ole ihan sopeutunut esitysten loppumiseen. ”Wicked on ollut kaksi vuotta mun elämässä ja on tosi outoa, kun sitä ei nyt ole”, Ylipää sanoo.

Hengähdysaikaa on viisi kuukautta, ennen kuin treenit seuraavaan päärooliin alkavat. Svenska Teaternissa saa helmikuussa 2012 ensi-iltansa *Kristina från Duvemåla*, ABBA-kaksikon **Benny Anderssonin** ja **Björn Ulvaeusin** musiikinäytelmä.

”Ei jaksakaan vielä ajatella edessä olevaa työmäärää, mutta Kristina on taas tosi iso kakku. Mahtavaa, että ABBA-herrat ovat mukana harjoitusajan – tämä on heille rakas lapsi”, Ylipää toteaa.

Tällä välillä Ylipää keikkailee **Emma Salokosken** kanssa tehdyn *Omani uni* -levyn tiimoilta. Hän esittää haitaristi **Niko Kumpuvaaran** kanssa runoja, joihin **Marzi Nyman** on tehnyt sävellykset. Hän laulaa L. Onervan runoja, jotka on lauluiksi säveltänyt **Anna-Mari Kähärä**. Ja onhan tuossa myös roolit filmatisoinnissa **Kauko Röyhkän** Miss Farkku-Suomesta sekä tv-sarjassa Moska. Ja niin, Ylipää myös laulaa UMon ja uudelleenkootun Dallapén kanssa.

”Se on niin superia laulaa Dallapén kanssa! Kaikki pointsit **Juha Hostikalle**, että hän on laittanut yhteen kasaan ja siellä on niin huipputyypit, ammattilaiset soittamassa. Jos haluaa soittaa humpmaa, ei voisi olla parempaa bändiä kuin Dallapé.”

Jostain se tuli

Mutta mistä tämä Ylipää oikein tähän tupsah-ti? Kun Maria puhuu lounaspöydän ääressä, hänen eteenpäin vievä energiansa saa keskittymään kaikkeen jännään, mikä on edessä. Vilkaistu taakse päin muistuttaa, että hän on aiemmin vetänyt lavalla esimerkiksi Evitan nimiroolin ja Homsantuun Suruttomissa. Hän saattaa olla tuttu myös Keisarikunta-elokuvasta. Sittemmin Ylipään naama on tullut tutuksi Wicked-julisteista kaupunkikuvassa – tosin vihreänä, mitä hän ei oikeasti ole.

”Se on kaikista kivointa, kun saa tehdä niin paljon erilaista. Wickedin siivellä oli haastavaa tehdä muuta senkin takia, että siinä oli niin omanlainen äänenkäyttö, joka oli vahvasti kropassa koko sen ajan”, Ylipää kertoo.

Muusikkovanhempien tytär aloitti oman uransa viululla ja pianolla.

”Isä ja äiti ovat aina vieneet soittotunneille, teatteriin ja konsertteihin. Ja he ovat käyneet katsomassa kaikki kevätjuhlat ja muut. Aina he ovat kannustaneet. Siitä on tullut sellainen asenne, että kaikki on mahdollista ja onnistuu. Ei ole pelkoa”, Ylipää kiteyttää.

Esiintymisestä tuli normaalia jo varhain, koska esimerkiksi kylässä käydessään perhe esitti laulun ikään kuin kiitokseksi. Niissä tilanteissa Maria oli viulisti, ja päälauluvastuu oli klassisesti koulutetulla äidillä. Kyllä Mariakin lauloi, kun kerran soittikin. Kun hän lisäksi harrasti tanssia, oli monilahjakkaan vaikea valita oikea suunta lukion jälkeen. Pääsykokeiden kautta ovet aukesivat Sibelius-Akatemiaan ja Teatterikorkeakouluun, jonne Ylipää haki vain äidin usuttamana.

Taidoista kiinni

”Mä olin tottunut taitolajeihin enkä uskonut, että pääsen Teakiin. Musiikissa ja tanssissa pitää olla teknisesti taitava, joten ajattelin etten voi pärjätä, koska en ole opiskellut näyttelemistä. Mutta eihän näytteleminen ole sel-laista, että sitä tekniikkaa harjoitellaan koko elämä. Näytteleminen vaatii toki tekniikka, mutta ennen kaikkea elämäkokemusta.”

Pääsykokeissa Ylipää tajusi, että juuri tätä hän haluaa. Teatterissa yhdistyy kaikki: tarinat, musiikki ja draama. Viuluopettajat olivat jo aiemmin vihjanneet, että Ylipää voisi alkaa laulaa, mutta hän vastusti. Teatterikorkeassa hänestä kuitenkin muovautui vaivihkaa laulaja. Pohja oli vahva; erityisesti viulunsoitosta on ollut hyötyä, koska soittimen ja naisääneen äänialat ovat lähellä toisiaan. Viulu kehittää myös korvaa, koska äänen puhtaus pitää hakea itse toisin kuin esimerkiksi pianolla.

”Onneksi laulu tuli mulle vasta Teakissa, koska siellä se tuli ilmaisun kautta. Se olisi ollut mulle huono jos se olisi tullut Sibiksessä, koska klassisen koulukunnan kasvattina olen niin kova suorittamaan. Se ei toimi, jos laulua alkaa suorittaa, koska se on emotionaalinen väline, jolla kerrotaan aina jotain”, Ylipää miettii.

Laulu toi tervetullutta vaihtelua suorituskeskeisen ja virheitä pelkäävän soittamisen jälkeen. Sitä paitsi laulajan tarvitsee treenata vähemmän, koska ääntä ei saa rasittaa liikaa. Tätä nykyä Ylipää on jo aito esiintymisaddikti, joka kärsii äitiyslomalla kovista vieroitusuireista.

”Esiintyminen on sisäinen pakko. Se on niin vahva tarve ja niin iso ilo. Kun olin ollut

Tappajan näköinen mies -tv-sarjassa Ylipää näytteli Viktor Kärpän (Samuli Edelmann) lemmittyä.

KUVA: MTV3

”Musiikki on henki ja elämä.”

lavalta pois noin yhdeksän kuukautta, huomaisin miten iso pala se on omaa identiteettiä. Tuli niin kauhea draivi päästä takaisin purkamaan riehumisenergiaa, jota mulla on niin paljon sisällä.”

Suuren juhlan tuntua

Paitsi opettavainen, näkyvä ja kaikin puolin iso rooli, Wicked on ollut vaikuttava kokemus myös fanien ansiosta. Suomessa on Wicked Fanclub, ja monet ovat käyneet katsomassa

esityksen lukuisia kertoja. Erilaisuuden, suvaitsevaisuuden ja omaksi itseksi tulemisen teemat purivat nuoriin.

”Palaute on ollut aivan huikeata. Fanit ovat lähettäneet piirustuksia ja kirjoittaneet, että ovat taas alkaneet uskoa unelmiin. Silloin tuntuu, että on tehnyt työtä, jolla on tarkoitus”, Ylipää sanoo. ”Sitä on oikeasti esikuvana, ja on tärkeää, että kaikille vastaa. Kyllä tää jää aika ainutlaatuisiksi kokemukseksi elämässä.”

Mikä ei tarkoita, että rima olisi alempana tai lavat pienempiä jatkossa. Ylipään energia vaatii isompia lavoja, orkestereita ja yleisöjä.

”Kun yleisö reagoi paljon, niin lavalla saa siitä lisäpontta. Ja kun ollaan siinä samassa tilassa, jossa me kerrotaan tarinaa ja ihmiset reagoi, niin ne on hienoimpia kokemuksia. Sen takia tätä tehdään.”

Jokainen yleisö on todella erilainen. Joskus vastassa on kylmä muuri, joka täytyy voittaa puolelleen. Joskus edessä on arka yleisö, joka on hiljaa läpi esityksen mutta purkaa ihastuksensa tärisyttäviin loppuapludeihin. 80 esitystä tarkoittaa 80 yleisöä. Yleisökään ei syty, jos esiintyjillä ei ole paloa hommaan.

”Jotkut esitykset ovat sellaisia, että ei huvita yhtään ja on kipeänä ja hirveässä kunnossa ja on tapahtunut jotain henkilökohtaisessa elämässä – silloin pitää olla se tekniikka, millä sen vetää läpi. Ammattitaidolla. Mutta innostusta täytyy olla. Siksi aina välillä täytyy pitää lomaa, ettei vain leipiinny. Pitää ikään kuin täyttyä siinä välissä, että pystyy antamaan jotain itsestään.”

Välittäjän rooli

Näyttelijällä on välittäjän rooli. Hän on välillä kappale tarinalle sekä niille tunteille ja ajatuksille, joista tarinassa on kyse. Ennen kuin siinä roolissa on hyvä, on täytynyt tehdä rutkasti töitä, kuten Mariakin jo lapsesta lähtien.

”Oikea asenne on sitten tärkeä, että mä olen tässä pisteessä missä nyt ja kehittynyt hirveästi ja kehityttävää vielä. Saa arvostaa itseään mutta potkii myös perseelle, että pyrkii aina parempaan”, Ylipää summaa.

Ennen viimeistä Wickedä Ylipäästä jännitti. Koko miehitys tiesi, että yleisössä olisi faneja ja esityksen monta kertaa nähneitä, jotka odottavat erityistä show'ta. Ylipää joi teetä ja silmään osui teepaketin mietelause: If you cannot be the best, be the best you can.

”Mä olin heti Anna-Maijalle, että tää on meille, teemme parhaamme kuitenkin. Se oli sitten sellainen rock-konsertti, ihan uskomatonta. Fanit olivat eturivissä ja se oli ihan kuin jossain Broadwayllä tai ihan kuin olisi joku Madonna. Lopuksi yleisössä nostettiin Kiitos-plakaatteja”, Ylipää kehuu.

Monena iltana lopun lähestyessä itku ehti tirahtaa esitysten aikana. Aivan viimeisenä iltana esitys ehti melkein loppuun, mutta vihoviimeistä riviä Ylipää ei enää pystynyt kunnolla laulamaan. Se oli ohi nyt. ●

Teoston puheenjohtaja Kim Kuusi oli laskenut, että hyvitysmaksu jaettuna koko Suomen kuluttajille olisi kymmenen senttiä kuussa.

Päivä

”Merkittävin este laillisen digimarkkinan kasvulle on internetpiratismi.”

Kauko Röyhkä lauloi miehestä, joka kampsii tukkansa paloöljyllä, Niklas Lagergren uskoi markkinoiden myönteiseen kehitykseen, Olivia Regnier vetosi operaattoreihin, Anni Sinnemäki näki tekijänoikeudella roolin sillanrakentajana, ja Arne Wessberg vakuutti ottavansa hyviä ehdotuksia vastaan hyvitysmaksun selvitystyössään.

Teksti VEIKKO RAJANTOLA
Kuvat SAARA VUORJOKI

tekijänoikeutta

Hyvitysmaksu, piratismi ja luovan alan edistäminen olivat esillä Tekijänoikeuspäivän päätapahtumassa Tennispalatsissa.

Vajaat kaksisataa luovan alan asiantuntijaa kokoontui toukokuun alussa Helsingin Tennispalatsiin Tekijänoikeuspäivän seminaariin. Seminaarin teemana oli, miten edistää luovan alan kasvua.

Kotimaisten puhujien lisäksi seminaaris-
sa puhui kaksi luovan alan Eurooppa-tason vaikuttajaa: elokuvateollisuutta edustava **Niklas Lagergren** MPA:sta ja musiikkiteollisuutta edustava **Olivia Regnier** IFPI:stä.

Piratismi digimarkkinoiden este

Musiikkialan Olivia Regnier toivoi sääntöjä, joilla varmistetaan teleoperaattorien yhteistyö piratismiin torjumisessa.

”Merkittävin yksittäinen este laillisen digimarkkinan kasvulle on internetpiratismi. Hallitusten tulee saada aikaan säännöt, joilla taataan internetvälittäjien yhteistyö tämän ongelman taklaamiseksi.”

Niklas Lagergren uskoi kasvuun, kunhan kaksi ehtoa täyttyy. ”Ensin pitää jatkaa internetin integroimista osaksi omaa ajatteluaamme ja liiketoimintamallejamme.

>>>

Paneelikeskusteluun luovan alan edistämisen haasteista ja mahdollisuuksista osallistuivat musiikin ja av-alan edistämis- ja tiedotuskeskusten vetäjät: Music Export Finlandin MUSEXin Paulina Ahokas, ESEKin Leena Hirvonen, AVEKin Juha Samola, FIMICin Jutta Jaakkola ja FAVEXin Petra Theman.

”Piraattipalveluthan varastavat sisällön lisäksi myös laillisten nettipalveluiden liikeideat. On väärin, että rehellinen yrittäjä joutuu kilpailemaan oman nettipalvelunsa piraattiplagiaatin kanssa.”

Hyvitysmaksu haasteena

Kairan mukaan suomalaiset kopioivat laillisesti noin kahden miljardin euron edestä vuodessa.

”EU-direktiivin mukaan yksityinen kopiointi voidaan sallia, edellyttäen että siitä järjestetään kohtuullinen hyvitys, *fair compensation*. Aiemmin kopiointista saatiin hyvitystä 12 miljoonaa euroa ja nykyisin 6 miljoonaa euroa vuodessa. Tämä ei enää mitenkään vastaa direktiivin vaatimuksia”, totesi Kaira.

Arne Wessberg puhui tilaisuudessa hyvitysmaksun selvitysmiehen roolissa. Hän kertoi etsivänsä ratkaisua, joka toisi selvästi nykyistä vakiintuneemman korvaustason.

Elokuvasäätiön toimitusjohtaja **Irina Krohn** ehdotti yleisöpuheenvuorossaan, että hyvitysmaksua alettaisiin kerätä teleoperaattoreiden kuluttajilta laskuttamien internet-laskujen yhteydessä.

Tekijänoikeus tärkeää

Seminaarin avaussanat lausui opetus- ja kulttuuriministeriön kansliapäällikkö **Harri Skog**. ”Luovan talouden kasvun ja kukoistuksen edellytyksiä ovat vahva kulttuuri, vahva koulutus ja vahvat tekijänoikeussäädökset.”

”Vahvat ja selkeät tekijänoikeuksia koskevat, yhteiset pelisäännöt turvaavat luovien alojen elinkelpoisuuden Suomessa nyt ja tulevaisuudessa”, Skog korosti.

Päätöspuheenvuoron käyttänyt työministeri **Anni Sinnemäki** oli sitä mieltä, että 2010-luvun tekijänoikeuspolitiikalla tulisi rakentaa siltoja eri osapuolten välille ja etsiä ratkaisuja tämän ajan ongelmiin.

Tilaisuuden toisena isäntänä toimi taiteilija **Kauko Röyhkä**, joka vastasi myös päivän musiikkiannista. Seminaarin jälkeen kutsuvieraille oli elokuvanäytös, jossa kotimaisena elokuvana nähtiin *Roskisprinssi* ja ulkomaisena *Fast & Furious*. ●

Lyhdyn projektinjohtaja Lauri Kaira painotti kulttuurialojen kasvavia työllisyysvaikutuksia, opetus- ja kulttuuriministeriön kansliapäällikkö Harri Skog nosti esiin vahvan kolminaisuuden kulttuuri-koulutus-tekijänoikeus, ja hankepäällikkö Petra Tarjanne työ- ja elinkeinoministeriöstä peräänkuulutti sisältötuotannon kaupallisten mahdollisuuksien hyödyntämistä.

”On väärin, että rehellinen yrittäjä joutuu kilpailemaan oman nettipalvelunsa piraattiplagiaatin kanssa.”

Toiseksi on vakuutettava lainsäätäjät, hallitukset ja teleoperaattorit siitä, että myös internet on osa sääntöihin perustuvaa yhteiskuntaamme, jossa meidän kaikkien on hyväksyttävä vastuamme.”

Päivän isäntänä toiminut Luovan työn tekijöiden ja yrittäjien LYHTY nosti projektinjohtaja **Lauri Kairan** suulla esille taiteilijoiden sosiaaliset kysymykset, tekijänoikeusturvan, hyvitysmaksun romahduksen korjaamisen ja internetpiratismiin torjumisen.

”Ellei laitonta piraattitarjontaa saada pois netistä, kovin harva kotimainen yrittäjä uskaltaa investoida uusien nettipalvelujen kehittämiseen”, Kaira painotti.

Kysymyksiä voi lähettää osoitteella lakipalsta@gramex.fi

1

Nettiradio harrastuksena

Olemme suunnitelleet pistävämme pystyn nettiradion ja pyörittävämme sitä harrastuspohjalta. Minkälainen on Gramexin hinnoittelu tällaiselle nettiradiotoiminnalle? Olisi myös kiva jakaa nettiradiomme tuotantoa podcasteina – onnistuuko tämä?

Nettiradion toiminnassa on tekijänoikeudellisesti kyse kappaleen valmistamisesta eli kopioinnista ja yleisölle välittämisestä. Tekijänoikeuslain mukaan esittävillä taiteilijoilla ja äänitetuottajilla on yksinoikeus päättää esitystensä ja tuottamiensa äänitallenteiden kopioinnista. Tämän vuoksi nettiradion pyörittäminen edellyttää esittävien taiteilijoiden ja äänitetuottajien nimenomaista lupaa, toisin kuin äänitemusiikin julkinen esittäminen esimerkiksi ravintolassa, jolloin esittävillä taiteilijoilla ja äänitetuottajilla on vain korvausoikeus.

Nettimusa

Gramexin lakimies SAMI KOKLJUSCHKIN vastaa tällä palstalla lukijoiden tekijänoikeusaiheisiin kysymyksiin. Palstan tarkoituksena on selvittää maallikoille tekijänoikeuslakia esittävien taiteilijoiden ja äänitteiden tuottajien oikeuksien osalta. Palstan tarkoitus ei ole antaa oikeudellisia neuvoja.

Gramexilla rajalliset nettivaltuudet.

2

Musiikkia kotisivuille

Haluaisimme laittaa yrityksemme 10-vuotissynttäreiden kunniaksi suomalaisen tai ulkomaalaisen yhtyeen biisin soimaan kotisivujemme taustamusiikkina. Saammeko tähän käyttöön luvan Gramexista ja millä hinnalla?

Gramexin esittäville taiteilijoilta ja äänitetuottajilta saamat valtuudet internetkäyttöön ovat rajalliset. Mikäli tarkoituksenne on, että musiikki alkaa soida automaattisesti, kun kotisivuillenne siirrytään, teidän tulee tiedustella lupia suoraan oikeudenhaltijoilta. Tilanne on sama riippumatta siitä, onko kyseessä suomalaisen vai ulkomaalaisen yhtyeen biisi. Kannattaa ensin ottaa yhteyttä tuottaja-levy-yhtiöön, joka voi mahdollisesti antaa luvan myös esittävien taiteilijoiden puolesta riippuen heidän keskinäisestä sopimuksestaan. Huomaathan, että oikeudenhaltijat päättävät, haluavatko ylipäänsä antaa lupaa, ja jos antavat luvan, he voivat itse määrittellä, mikä on tästä käytöstä maksettava korvaus.

Gramexista saat luvat lyhyiden äänitenäytteiden sijoittamiseen yrityksenne kotisivuille. Tällainen äänitenäyte alkaa kuitenkin soida vasta, kun käyttäjä klikkaamalla käynnistää sen. Gramexin lupa koskee streaming-muodossa kuunneltavia äänitenäytteitä eikä siten salli sitä, että kuulijalla olisi mahdollisuus tallentaa eli ”downloadata” äänitenäyte itselleen. Gramexin luvalla yrityksen

kotisivuille laitettavat äänitenäytteet maksavat 20 euroa kuukaudessa alkavalta 10 minuutilta. Näytteet saavat olla kestoaltaan enintään 30 sekuntia per äänite; äänitetuottajalta saadulla erillisellä luvalla enintään yhden minuutin per äänite.

3

Mixtape nettiin?

Aloittelevana DJ:nä minua kiinnostaa, saako Gramexin DJ-lisenssin haltija tehdä mixtapeja ja laittaa niitä internetiin oman musiikkityyliin markkinointimielessä. Entä miten levy-yhtiöiden lähettämät promoäänitteet tulee ottaa huomioon DJ-lisenssin biisimääriä laskettaessa?

Gramexin DJ-lisenssi ei mahdollista mixtapen tekemistä nettiesittelyyn.

Lasketaanko levy-yhtiöiden promoäänitteet mukaan DJ-lisenssin biisimäärin vai ei, riippuu siitä onko DJ saanut promoäänitteen levy-yhtiöltä tiedostona vai esimerkiksi cd-levyllä. Siinä tapauksessa, että levy-yhtiö on lähettänyt DJ:lle promoäänitteen tiedostona, sen tallentamista DJ:n tietokoneelle ei oteta huomioon laskettaessa DJ-lisenssin biisimääriä. Edellytyksenä on, että äänite on lähetetty DJ:lle nimenomaan julkista esittämistä varten. Ilman tiedoston tallentamistahan DJ ei voisi kyseistä promoäänitettä käyttää.

Tilanne on toinen, jos levy-yhtiö on lähettänyt DJ:lle promoäänitteen esimerkiksi cd-levyllä. Tässä tapauksessa äänitteen kopioiminen cd-levyllä DJ:n tietokoneelle DJ-toiminnassa tapahtuvaa julkista esittämistä varten edellyttää Gramexin lupaa, ja kyseisen promoäänitteen kopioiminen tulee siten laskea mukaan DJ-lisenssin biisimäärin. ●

YKSI tuhannesta

Vuosittain ESEKiltä anotaan tukea noin 2000:een esittävän säveltaiteen hankkeeseen: äänilevyihin, av-tallenteisiin, vientitapahtumiin ja esiintymistilaisuuksiin sekä koulutus-toimintaan. Viime vuonna 1 098 anomusta johti myönteiseen päätökseen.

Muhoksen Musiikkipäiviä vietetään heinäkuun alkupuolella. Festivaalin taiteellinen johtaja Kaisa Ranta esiintyy itsekin muun muassa Mozartin Requiemin sopraanosolista.

KUVA: BO STRANDEN

Sopraano **KAISA RANTA** sai ensimmäisen palkinnon Lappeenrannan laulukilpailussa vuonna 2006. Sen jälkeen häntä vietiin, ja vuosien varrella hän on esiintynyt myös kesäisillä festivaaleilla eri puolilla Suomea. Muiden juhlilla vieraillessaan ja erilaisia juhlaprofiileja sivusta katsoessaan hän alkoi miettiä oman juhlan järjestämistä.

”Idea Muhoksen Musiikkipäivistä syntyi minun ja aviomieheni, muusikko ja tuottaja **Aku Toivosen** yhteisen ideoinnin tuloksena”, tämentää Ranta. ”Mietimme, millaisia konsertteja järjestäisimme, miten hoitaisimme asiat ja mitä pitäisimme tärkeänä, jos itse järjestäisimme musiikkitahtuman. Sitten johkaannuimme pohdinnoissamme lapsuudenkuntaani Muhokselle, Pohjois-Pohjanmaalle.”

Muhoksen Musiikkipäivät:

Lempeää ja laadukasta

ESEKekstra

Gramexin yhteydessä toimiva Esittävän säveltaiteen edistämiskeskus ESEK tukee kotimaista musiikkia pääasiassa yksityisin tekijänoikeusvaroin.

Mikä VAKA-tuki?

Valtakunnallinen klubi- ja aluekiertuehanke VAKA käynnistyi tammikuussa 2009 Euroopan sosiaalirahaston, opetus- ja kulttuuriministeriön ja muutamien muiden toimijoiden rahoittamana, joukossa myös Suomen Muusikkojen Liitto ry. Tutkimustoimintansa perusteella VAKA laati toimenpide-esityksiä, joista merkittävin koski musiikin ”vapaan kentän” eli instituutioiden ulkopuolella tapahtuvan toiminnan tukea. Opetus- ja kulttuuriministeriöltä vuosittain saatava uusi määräraha – tälle vuodelle 100 000 euroa – päätettiin uskoa ESEKin hallinnoitavaksi.

VAKA-tukea varten ei ole omaa hakulomaketta eikä omia erillisiä hakuaikoja, vaan sitä haetaan ESEKin esiintymistuen hakulomakkeella, joka löytyy netistä (www.esek.fi). Sieltä löytyvät myös hakuajat, joita on neljä vuodessa.

”Hakemuksessa ei tarvitse eikä oikeastaan kannatakaan erikseen mainita, että hakee nimenomaan VAKA-tukea”, opastaa ESEKin pääsihteeri **Leena Hirvonen**. ”Mikäli juuri VAKA-rahaa ei sillä kertaa ole saatavissa, on mahdollisuus saada ESEKin omaa esiintymistilaisuuksien tukea, molempien keskeiset tukikriteerit kun ovat suurin piirtein samat. Tärkeää on, että hankkeen yksityiskohdat ovat tiedossa mahdollisimman pitkälle, siis esiintyjät, ajat ja paikat.”

”Kaikessa ESEKin tukitoiminnassa lähtökohta on esiintyjissä, joten esiintyjien nimet tai ainakin alustava ohjelmarunko on oltava tiedossa”, tähdentää Hirvonen. ”Hakemuksia, joista nuo keskeiset tiedot vielä puuttuvat, ei voida käsitellä.”

Samalla tavalla VAKA-tuen hakijoita koskee ESEKissä ammoisista ajoista vallinnut periaate, että ESEK ei koskaan rahoita mitään hanketta

sataprosenttisesti. Myös omaa rahoitusta ja muita rahoituslähteitä on oltava.

ESEKin esiintymistilaisuuksien tukea on periaatteessa aina voinut saada myös vapaan kentän projekteihin. VAKA-tuki kuitenkin mahdollistaa nyt useampien ja uudenlaisten toimintamuotojen tukemisen.

ESEKin omassa tukitoiminnassa on aina pyritty välttämään turhaa byrokratiaa. Koska VAKA-rahaa on valtion rahaa, sen mukana tulee kuitenkin myös valtion byrokratia. Niinpä tuensaajille joudutaan lähettämään päätöksen mukana kaksisivuinen sopimus, jonka toisen kappaleen palauttaminen allekirjoitettuna on tuen maksamisen ehto. Samoin VAKA-tuen raportoinnilta vaaditaan tiliselvityksen lisäksi yksityiskohtaisia tietoja hankkeen toteuttamisesta ja onnistumisesta. ●

Muhoksen kunnassa ja kulttuuriryönteisessä seurakunnassa inostuttiin asiasta heti. Muhoksen Musiikkipäivät järjestettiin ensimmäisen kerran kesällä 2009, ja tapahtuma järjestetään joka toinen vuosi.

"Muhoksen Musiikkipäivät tarjoaa kuulijalleen lempeää ja laadukasta klassista musiikkia", luonnehtii päivien taiteellinen johtaja Kaisa Ranta. "Meidän musiikkipäivillämme on kodikas tunnelma, ja tarkoituksemme on madaltaa kynnystä saapua klassisen musiikin konserttiin ja innostaa uutta yleisöä klassisen musiikin pariin ajatuksella 'musiikki kuuluu kaikille'. Konserttiohjelmat on suunniteltu varta vasten helposti lähestyttäviksi uutta yleisöä ajatellen."

Rannan mukaan tavoitteena on laadukas musiikkitapahtuma, jossa suositaan juuriltaan pohjois-pohjalaisia esiintyjä. "Johtuneeko pohjoisen hyvästä koulutuksesta ja nöyrästä ja sisukkaasta luonteenlaadusta, että heitä on tähän asti riittänyt", arvioi Ranta varsin menestynyttä taiteilijakaartiain.

Ensimmäiset Muhoksen Musiikkipäivät keräsivät runsaasti yleisöä ja innostunutta palautetta. Tapahtuma herätti kiinnostusta myös yli kuntarajojen: sanomalehti Kalevan kulttuurikriitikot

nostivat Muhoksen Musiikkipäivät Pohjois-Suomessa vuonna 2009 järjestettyjen kulttuuritapahtumien listauksessa kolmossijalle. "Tämä oli sydäntälämmittävä noteeraus, joka antoi hirveästi uskoa seuraavan tapahtuman suunnittelemiselle ja järjestämiselle."

Ensimmäisen festivaalin rahoitus saatiin paikalliselta maaseudun kehittämissyhteistykseltä Jommaryltä. Tänä vuonna tulopuoli koostuu lippu- ja sponsorituloista sekä ESEKin ja Muhoksen kunnan myöntämistä rajallisista tappiokuista, jotka Rannan mukaan helpottavat hieman riskinsietoa.

"Olin tyrmistynyt saadessamme kulttuurisäätiöiltä – sekä paikallisilta että valtakunnallisilta – kielteiset tukipäätökset", tunnustaa Ranta. "Nyt on vain kestettävä lipputuloriski ja toivottava parasta."

Kaisa Ranta myöntää, että ei ole ihan helppo tyytyä pysyttelemään pienissä puitteissa. Ideoita ja visioita pursuaa lisää sitä mukaa kuin edelliset on toteutettu.

"Onneksi pienelläkin budjetilla voi päästä mainioon lopputulokseen kekseliäisyyttä ja luovuutta käyttäen. Toivon, että meidän konserteistamme välittyisi sydämen lämpö ja yleisöstä välittäminen." •

Anu Karlson

ESEKin 1.4.–31.5.2011 päätöksiä

Äänitetuotanto

85 600 euroa
myönteisiä päätöksiä 71 kpl

Audiovisuaalinen tuotanto

105 000 euroa
myönteisiä päätöksiä 55 kpl

Kuorojen ulkomaanmatkat

78 300 euroa
myönteisiä päätöksiä 34 kpl

Esiintymistilaisuudet

150 700 euroa
myönteisiä päätöksiä 98 kpl

Työskentelytuki

119 776 euroa
myönteisiä päätöksiä 76 kpl

Markkinointi- ja vienti

26 600 euroa
myönteisiä päätöksiä 16 kpl

Myönteisiä päätöksiä yht. 350.

ESEKin päätökset ovat tarkemmin luettavissa osoitteessa www.esek.fi

ESEKin seuraavat hakuajat

Äänitetuotanto

31.8. mennessä

Av-tuotanto

15.8. mennessä

Markkinointi ja vienti

31.8. mennessä

Esiintymistilaisuudet

15.9. mennessä

Työskentely

15.9. mennessä

Koulutustoiminta

30.9. mennessä

Anomusten pitää olla ESEKissä mainittuina päivinä, postileima ei riitä.

Huippulehtiä Gramex-etuina!

Gramexin asiakkaana voit tilata viisi huippulehteä erityisen edullisesti. Alennuksen saa sekä korvauksenmaksaja- että korvauksenasaaja-asiakas. Saat alennuksen, kun teet tilauksen Gramexin kotisivulla www.gramex.fi. Tilauslinkki kotisivun alapalkissa: "Musiikkilehtiä Gramex-etuina".

12 nroa/vuosi

44⁹⁰ €

(norm. 59,80€)

INFERNO

Raskaan rockin erikoislehti Inferno tarjoaa painavaa asiaa laadukkaasta paketista. Inferno on maamme suurin alan julkaisu, jossa genren osaajat kirjoittavat aiheesta kuvia kumartelematta.

www.inferno.fi

EPISODI

Suomen suurin elokuvaletti Episodi esittelee ensi-ilta elokuvat ja niiden taustat sekä henkilöt elokuvien takana. Lehti tulkitsee kotimaista ja kansainvälistä elokuvan maailmaa ja sen tuoreimpia ilmiöitä. Episodi on ehdoton valintasi, jos olet vähänkin kiinnostunut elokuvista!

www.episodi.fi

10 nroa/vuosi

36⁵⁰ €

(norm. 48,50€)

RUMBA

VÄLTÄ HUONOA MUSIIKKIA! Rumba on vuonna 1983 perustettu rock- ja pop-musiikin sanansaattaja. Rumba uutisoi tuoreeltaan kotimaan musiikkiutuudet, esittelee uudet levyt ja bändit ensimmäisenä sekä tuo maailmalta ajankohtaiset aiheet suomalaisille.

www.rumba.fi

16 nroa/vuosi

43⁵⁰ €

(norm. 57,90€)

RYTMI

ENEMMÄN KUIN MUSIIKKIA!

Rytmi ottaa kantaa kaikkiin populaarikulttuurin ilmiöihin rennosti, mutta kuitenkin asiaan kuuluvalla vakavuudella. Uuden sukupolven musiikkilehti sopii kaikille, jotka vaativat musiikkilehdeltä muutakin kuin musiikkia.

www.rytmi.com

6 nroa/vuosi

29⁹⁰ €

(norm. 39,80€)

10 nroa/vuosi

49⁹⁰ €

(norm. 69€)

HIFIMAILMA

Hifimailma kertoo laadukkaasta äänen- ja kuvantoistosta, esittelee uusimmat tuotteet, kertoo viimeisimmät alan uutiset, testaa ja kokeilee, vertailee, raportoi, opastaa ja neuvo... Lehdestä löytyy asiaa niin kaksikanava-hifistä kuin kotiteattereistakin – laadukkaista peruslaitteista aina highend-tasoon saakka.

www.hifimailma.fi

. AH82

HANKI 200 BIISIN TALLENNUS- JA KÄYTTÖLUPA 100 EUROLLA

Tahdotko tehdä ikioman taustamusiikkitalenteen tai käyttää biisikaupasta ostettua musiikkia yrityskäytössä? Gramexin tallennus- ja käyttöluja antaa oikeuden molempiin. Lupa maksaa 100 euroa (+ alv)/vuosi ja kattaa 200 musiikkikappaletta vuodeksi. Luvan saa ravintola-, hotelli- ja vähittäiskaupan toimialoille sekä asiakaspalvelutiloihin. Sillä saa tehdä tallenteen ja käyttää tavallisesta kuluttajakäyttöön myyvämästä biisikaupasta ostettua musiikkia yrityskäytössä. Lisäksi tulee hoitaa normaalit esityskorvaukset ja Teostoluvat.

Tee sopimus ePalvelussa: www.gramex.fi/fi/tmlupa

GRAMEX